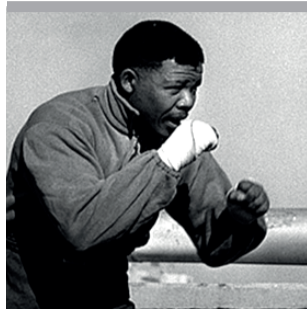

Mare

‘Seksuele hallucinaties kunnen belastend zijn’

Pagina 9

Biograaf Nelson Mandela: ‘Zonder geweld was Zuid-Afrika niet veranderd’

Pagina 3

Verborgene kopstukken uit de kluis van het museum van Oudheden

Pagina 6 en 7

Museumnacht: onder hypnose, of sumo-worstelen?

Pagina 11

Gooiden studenten echt hete munten naar ‘t plebs?

Leidse wetenschappers factchecken de mythe

Het is een bekende *urban legend*: elitaire Leidse studenten die hete munten gooiden naar arme mensen. Twee Leidse wetenschappers zochten uit of de mythe klopte. Volgende week presenteren ze hun bevindingen op een congres voor folkloristen.

Van het verhaal over rijke studenten die loeihete munten naar het grauw gooiden, kenden we al vele varianten: vanaf het dak van Minerva, vanuit een koets, de munten opgewarmd in een koeckenpan of met een aansteker. We namen aan dat het een broodje aap was.

Peter Burger, docent bij Journalistiek en Nieuwe Media: ‘Ik ook. In 1995 maakte ik een boek over broodje-aap-verhalen, en toen noemde ik het onwaarschijnlijk dat het echt gebeurd was. Toen kon ik het ook niet onderzoeken, behalve als ik met de hand door alle papieren kranten heen was gegaan. Twintig jaar later kreeg ik echter een telefoontje van historicus Bart van der Steen.

‘Hij was het verhaal ook tegen gekomen, en wilde dat samen met mij onderzoeken. Inmiddels waren alle bronnen waar dat

mee kon gedigitaliseerd, dus was dat onderzoek ook mogelijk. En het bleek écht te zijn gedaan.’

Want wat vonden jullie?

‘Een verslag van een rechtszaak in 1961, die in het *Leidsch Dagblad* en andere lokale kranten stond. Een medicijnenstudent had dat gedaan, vanuit het raam van zijn studentenkamer. De rechter vond dat een rare streek, zeker van iemand die op weg was om arts te worden. Het leverde de student een boete van dertig gulden op, en wat stukjes in de krant.’

Was dat een uniek geval?

‘Van der Steen en ik hadden het gevoel dat het niet exclusief Leids kon zijn, dus we zijn verder gaan zoeken. We vonden ook verhalen uit Delft, Rotterdam en Amsterdam, maar dat waren geen studenten.’

Oer-Leidenaar Peter Labrujère zei hierover ooit in Mare: ‘Als je dat nu zou proberen, dan ga je d’r an.’

‘Dat denk ik ook. We zien dat er steeds meer afkeuring is voor zulk gedrag, niet alleen voor munten die verhit zijn, maar sowieso. Toen PSV-supporters

met muntjes gooiden in Madrid in 2016, werd dat internationaal afgekeurd. Er is een groter taboe op het uitdrukken van standverschil, en als je iemand jouw muntjes van straat laat rapen, maak je wel heel duidelijk dat jij rijk bent en zij niet.’

En jullie hebben er een artikel over geschreven?

‘Dat is inmiddels geaccepteerd door het *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*. En komend weekend gaan we het presenteren op een congres in Brussel, voor mensen die urban legends bestuderen.’

En nu? De volgende Leidse legende?

‘Er is een verhaal dat Leidenaars het laagste IQ van Nederland zouden hebben. Er zou een onderzoek gedaan zijn, en daar zou dit uit zijn gekomen. Dat zou dan te maken hebben met inteelt, en dat klopte met een soort algemeen beeld van de typische Leidenaar als onderontwikkeld en gedegeneerd. De gemeente verzetten zich daar heftig tegen, en wees er nadrukkelijk op dat dat onderzoek helemaal niet bestond. Maar dit verhaal is meer een soort weetje; het heeft niet het drama dat de verhalen over gloeiend hete munten hebben.’

DOOR BART BRAUN

Acht miljoen extra naar onderwijs en onderzoek

Acht miljoen euro die in de universitaire reserve zou zijn terechtgekomen, mag nu worden uitgegeven aan onderwijs en onderzoek.

DOOR VINCENT BONGERS Dat heeft het college van bestuur besloten. ‘We hadden negatief begroot voor 2017’, vertelde vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos tijdens de universiteitsraadsvergadering waar het financiële beleid voor de komende jaren werd besproken. ‘De verwachting was dat de universiteit op een min van 3,9 miljoen euro uit zouden komen. Het werd echter een plus van 4,7 miljoen euro.’ Een verschil van 8,6 miljoen op een totale begroting van meer dan een half miljard euro.

Ridderbos: ‘Er zit meestal een verschil tussen begroting en realisatie. Dat is normaal in de financiële wereld. Alleen als er grote verschillen zijn, dan is dat vervelend. We zijn een publieke organisatie en we geven geld uit voor de publieke zaak. Alles wat we niet uitgeven, gaat ten koste van investeringen in onderwijs en onderzoek.’

‘Met dit positieve resultaat verhogen we ons eigen vermogen en dat is niet nodig. Onze reservepositie is op dit moment al voldoende. We hebben dan ook als college gezegd: we geven het geld terug aan de organisatie en stoppen het niet in de grote pot waar we niets mee doen.’

Vier miljoen gaat naar het stimuleren van onderzoek. ‘Het is de bedoeling dat met name onderzoek dat wat lastiger is te financieren met beurzen met dit geld wordt gestimuleerd. De andere vier miljoen gaat voornamelijk worden ingezet om de werkdruk in het onderwijs aan te pakken’, legde Ridderbos uit.

‘Ik ben blij om te horen dat deze overschotten terugstromen naar de organisatie’, zei Joost Augusteyn van personeelspartij FNV Overheid. ‘Is het de bedoeling dat dit beleid voor meerdere jaren gaat gelden? Of is dit eenmalig?’

Ridderbos: ‘Als het aan mij ligt, wordt dit een doorgaande lijn.’

> Verder lezen op pagina 5

Almanakwedstrijd: wie heeft de mooiste

Ook dit jaar belooft *Mare* de vereniging met de meest originele almanak met een fust bier. Inleveren voor 15 juni bij de redactie, Reuvensplaats 3, Leiden.

Pagina 4

Bèta’s willen meer van studievoorschot

Het studievoorschotgeld wordt gelijk over de faculteiten verdeeld. Maar is dat ook het eerlijkst? De bètafaculteit zou liever een andere verdeelsleutel zien.

Pagina 5

Laagste salaris voor studenten media

Universitair geschoolden met een diploma mediastudies verdienen het laagste salaris van alle afgestudeerden. Dat blijkt uit onderzoek van *Elsevier*.

Pagina 2 en 5

‘Te weinig Haagse voorzieningen’

De universiteitsraad vindt dat de voorzieningen voor studenten in Den Haag achterblijven op die in Leiden. ‘Niet verantwoord’, vindt de partij FNV Overheid.

Bandirah Pagina 12

Wees welkom Hagenezen

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het was de universiteit zelf die wilde uitbreiden naar Den Haag. Goed, dat mag. Prima idee ook voor de bestuurskunde- en politicologiestudenten. In het hart van de democratie, met het Torentje op steenworp afstand; wat wil een student nog meer? Hebben wij niet in Leiden.

Uitgaan kan in Den Haag ook veel beter. Wie in Leiden wil dansen kan naar De Kroeg, of via via proberen binnen te komen op een studentenvereniging. Of de trein pakken naar Den Haag. Maar ja, dat is wel héél erg ver.

Onlangs klaagden Haagse studenten, herstel: Leidse studenten in Den Haag, dat hun stad het vergeten broertje van de universiteit is (zie pagina 5). En dat de kloof tussen Leiden en Den Haag niet alleen geografisch bestaat, maar ook in de manier waarop naar de Haagse campus wordt gekeken.

Dat er een geografische kloof is, is een feit, maar snijdt geen hout als ermee wordt bedoeld dat de campus Den Haag wordt achtergesteld.

Want zeg nou zelf: wat stellen die twaalf minuten met de trein nu voor? Een student die in Amsterdam-West woont en studeert op het Amsterdam Science Park, is ruim dertig minuten onderweg. Met de fiets dan, hè. Met het openbaar vervoer duurt het een kleine drie kwartier.

Maar goed, de campus Den Haag wil dus meer aandacht en minstens zulke faciliteiten als Leiden. Die komen er ook, want het plan is om in september een Student Centre te openen in het Oriongebouw aan de Turfmarkt. Daarin komen onder meer ruimten voor sociale en culturele activiteiten, studiewerkplekken en een fitnessruimte. Ja, een fitnessruimte. Dat we in Leiden een groot sportcomplex hebben, dat bovendien voor bijna 22 miljoen euro zal worden vernieuwd, doet er kennelijk niet toe.

Dat de Haagse studenten meer studieruimtes nodig hebben en betere voorzieningen voor het maken van tentamens, staat buiten kijf. Niemand wil zijn tentamens maken in een evenementenhallen waar het niet rustaagh is en de lichten flikkeren. Maar om nu alle Leidse faciliteiten in Den Haag over te doen, waar de studenten voor pleiten, is wat overdreven.

Bovendien werkt het juist eilandjesvorming in de hand en dat is nu net waar de Haagse studenten tegen protesteren. Dus Hagenezen, kom gewoon sporten in Leiden. Wees welkom, jullie horen er gewoon bij! Dat is wat jullie graag willen, én het bespaart de universiteit geld. Dat kan dan mooi worden besteed aan meer en betere studiefaciliteiten, waar Den Haag zo'n behoefte aan heeft.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Daniëlle Tuk (stagiaire) danielle.tuk@live.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Monica Preller · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Asel Arykbaeva · Esmee Braam · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Bart Funnekotter · drs. Malou van Hintum · Bas Knapp · Prof. dr. Rick Lawson · Josephine Say · Bo Steehouwer
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Ten einde raad

'Dear Marit, I am delighted to inform you that your application for admission to the University of Oxford as a graduate student has been successful.'

Verheugd staarde ik een paar maanden geleden naar het scherm van mijn telefoon. Toegelaten tot Oxford! Er was alleen één probleempje: ik kon de studie met geen mogelijkheid betalen. Maar daar hebben we in Nederland allerlei fondsen en studiebeurzen voor, die me vast wilden helpen, toch? Niet dus.

Vol overgave stortte ik me in de wondere wereld van de fondsenwerving. Ik werkte me door grote aantallen slecht werkende websites heen waar al jaren niets meer aan gedaan was en probeerde uit te vinden voor welke beurzen ik in aanmerking kwam. Soms moest ik daarvoor in negentiende-eeuwse testamenten van rijke oude dames die met hun erfenis een stichting wilden opzetten op zoek naar indicaties dat zij mij hadden willen ondersteunen. Veel viel direct af. Zo kwam ik fondsen tegen die alleen geld geven aan studenten met Friese of joodse voorouders. Bij de paar opties die ik had, moest ik in de meeste gevallen alle benodigde documenten in een dikke envelop per post versturen. En toen was het afwachten.

Het eerste fonds dat me uitnodigde voor een gesprek was het fonds dat de grootste beurzen beschikbaar stelde en waarbij ik mezelf de meeste kans gaf: ze keken naar sociale bewogenheid en de waarde van mijn studie voor de Nederlandse samenleving. Beide kon ik perfect aantonen. Ik bereidde het gesprek met de selectiecommissie tot in de puntjes voor: ik leerde de namen en belangrijkste werken van mijn toekomstige docenten uit het hoofd, legde bij ieder van hen de link met mijn eigen motivatie om deze studie te volgen en schreef pagina's vol over mijn toekomstige bijdrage aan de Nederlandse samenleving door deze opleiding. Mijn begroting kon ik tot aan de laatste euro verantwoorden. De selectiecommissie vroeg maar oppervlakkig naar al deze zaken. Ze lieten nadrukkelijk weten

dat ze het opleiden van jonge Ruslandkundigen zeer nuttig vonden en begonnen al snel over mijn columns in Mare. Kat in het bakkie, dacht ik. Een dag later mailden ze dat ik geen beurs kreeg.

Bij een ander fonds verliep het gesprek even vlot – totdat we bij de begroting aankwamen. De dame die het gesprek leidde vroeg me naar de geringe bijdrage van mijn ouders. Ik legde uit dat mijn ouders de eerste vier jaar van mijn studie alles voor me betaald hebben, en dat het geld dat ze voor mijn opleiding gespaard hadden daarmee op was. Mijn gesprekspartner wees me erop dat haar stichting ook een bijdrage van mijn ouders verwachtte, en als ze zoveel verdienden (mijn ouders hebben heel normale salarissen), was het idioot dat ze niet meebetaalden. Ik legde nogmaals uit dat mijn ouders daar het geld gewoon niet voor hebben.

'Dat is onzin als je zoveel verdient', reageerde ze. 'Wat doen ze voor rare dingen met dat geld?' Ik zat met mijn mond vol tanden. De vrouw pakte er begrotingen van andere studenten bij. 'Kijk, deze ouders verdienen samen maar 27.000 euro per jaar, maar die weten toch 3000 euro opzij te leggen voor de master van hun kind.' Ook bij dit fonds was mijn aanvraag weinig succesvol.

Door een familiair gesprek met een groepje deftige oude heren in een imponerende dinerzaal wist ik me aardig heen te werken, wat er in combinatie met een paar andere aanvragen voor zorgde dat ik naast een grote stapel afwijzingen nu één gift van 2000 euro en een paar leningen van enkele duizenden euro's heb kunnen verzilveren. Daarmee is het onmogelijk voor mij om volgend jaar aan mijn studie in Oxford te kunnen beginnen.

Ten einde raad ben ik daarom een crowdfunding gestart om het bedrag dat ik nog tekortkom bij elkaar te krijgen. Wil je meehelpen? Op helpmijnaaroxford.com mag jij mijn selectiecommissie zijn.

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische studies

Het geweld was effectief

Mandela voelde zich gedwongen de wapens op te nemen

Vrijdag wordt de honderdste verjaardag van Nelson Mandela gevierd in het Academieggebouw met een lezing van biograaf Tom Lodge. 'De dreiging was belangrijker dan het geweld zelf.'

DOOR VINCENT BONGERS Oké, het is iets te vroeg, want Nelson Mandela werd op 18 juli 1918 geboren. Maar vrijdag viert het Afrika Studie Centrum met een symposium alvast de honderdste geboortedag van de in 2013 overleden president van Zuid-Afrika, die in 1999 een eredoctoraat van de Universiteit Leiden ontving.

Hoofdspreker is biograaf Tom Lodge, tevens hoogleraar conflictstudies aan de Universiteit van Limerick. 'Het is dertien jaar geleden dat ik het boek schreef', vertelt hij aan de telefoon. 'Sindsdien weten we wat meer van Mandela's geheime politieke acties in de jaren 50 en 60. Hij was bijvoorbeeld lid van de communistische partij in de periode '60-'62. Dat was mij nog niet bekend in 2005.'

Het African National Congress (ANC), in 1912 opgericht om de belangen van zwarten te behartigen, stond in eerste instantie voor gewelddoos verzet. Maar na het bloedbad in het township Sharpeville, waar de politie in 1960 69 protesterende zwarten doodschoot, raakte het ANC ervan overtuigd dat een gewapende strijd onvermijdelijk was. Juist de man die later wereldberoemd werd als de grote verzoener, richtte in 1961 samen met een aantal andere leiders de militaire tak van het ANC op. De guerrillagroepering kreeg de naam *Umkhonto we Sizwe* (MK), wat Speer van de Natie betekent. 'Op zichzelf was het een niet heel erg succesvolle paramilitaire organisatie', vertelt Lodge. 'Maar het was politiek nood-

Een jonge Nelson Mandela (links), in 1953. Zijn tegenstander is bokskampioen Jerry Moloi.

zakelijk om MK in het leven te roepen. Als ze dat niet hadden gedaan zou het ANC steun hebben verloren en hadden meer militante rivalen aan invloed gewonnen. MK gaf het ANC autoriteit.'

Mandela's carrière als gewapende revolutionair was echter maar van korte duur. In 1963 werd hij gearresteerd en hij zou in totaal 27 jaar vastzitten, onder andere in de beruchte gevangenis op Robbeneiland. 'Heel goed was het MK niet in het uitvoeren van operaties', legt Lodge uit. 'De dreiging van geweld is echter altijd belangrijker geweest dan het geweld zelf. Het hield druk op de Zuid-Afrikaanse regering. Die werd erop gewezen dat politieke verandering uiteindelijk onafwendbaar was.

De overheid gaf veel geld uit om het ANC en het MK onder de duim te houden. Jonge blanke mannen moesten tegen hun zin in dienst.'

Daar kwam nog bij dat buitenlandse investeerders wegblijven als er bommen afgaan in de straten. 'De internationale sancties hebben nooit echt gewerkt. Wat wel effectief was, was dat het voor het land steeds moeilijker werd om geld te lenen, vooral na de grote rellen in de townships in 1984. Het geweld zorgde dus uiteindelijk voor een *credit squeeze*. Zuid-Afrika werd een te groot risico voor zakenlui. Er zijn mensen die zeggen dat er ook verandering was gekomen als het ANC niet voor geweld had gekozen, maar ik geloof daar niet in.'

Mandela kwam uiteindelijk in 1990 vrij en ging een koers van verzoening varen. 'Dat was heel verstandig. Het was belangrijk dat ook blanken in een nieuw Zuid-Afrika geloofden, en Mandela kreeg dat grotendeels voor elkaar. Hij gebruikte bijvoorbeeld rugby om zijn empathie met blanken te tonen. Het nationale team, de *Springboks*, werd door zwarten geassocieerd met blanke overheersing. Toen het team in 1994 het WK in eigen land won, ontving captain Francois Pienaar de cup uit handen van Mandela, die voor de gelegenheid speciaal een Springbok-shirt had aangetrokken.'

Celebrating Mandela 100
Academieggebouw, vrijdag 1 juni, 14 u

Duurzame mode

Voor zijn scriptie *Passion for sustainable fashion* onderzocht bestuurskundestudent Wouter Kuin (25) waarom Nederlandse kleding- en textielbedrijven duurzamer produceren. Hij won vorige week de SER-scriptieprijs 2018.

Gefeliciteerd! Had je het verwacht?

'Van de 35 aanmeldingen mochten acht studenten hun scriptie insturen. De onderwerpen van de beste drie scripties waren heel uiteenlopend, maar ik wist wel dat er veel aandacht is voor mijn onderwerp.'

Koos je daarom voor dit onderwerp?

'Ja, het thema duurzaamheid leeft momenteel heel erg. In 2016, een jaar voordat ik aan mijn scriptie begon, is het textielconvenant door toenmalig minister Ploumen voor Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking gelanceerd. Dat is een convenant waar Nederlandse bedrijven uit de textiel- en kledingindustrie zich bij kunnen aansluiten om zo duurzamer te worden. Het is opgesteld door de overheid in samenwerking met ngo's en het bedrijfsleven.

Bedrijven die zich aansluiten, zijn vanaf dat moment verplicht openheid van zaken te geven over de omstandigheden waarin hun werknemers werken en rekening te houden met het milieu en de lokale omstandigheden waarin zij actief zijn. Inmiddels hebben zich 55 bedrijven aangesloten, zoals Hema, Zeeman en C&A Netherlands.'

Waarom doen ze dat vrijwillig?

'Ik kwam erachter dat veel bedrijven welwillend waren, terwijl de consumentenvraag naar duurzaam geproduceerde kleding achterblijft. Dat vond ik geen logische combinatie, omdat bedrijven door het convenant meer moeten investeren in duurzaamheid. Uit de interviews bleek dat er een altruïstische kant aan zit.

'Maar ook eigenbelang speelt mee. Uit de gesprekken die ik met twaalf bedrijven heb gehad (die alleen aan de scriptie meewerkten op voorwaarde dat hun naam niet werd genoemd, *red.*) bleek dat de meerderheid duurzaamheid heel belangrijk vindt en dat het de nieuwe norm is daaraan bij te dragen. Ze zijn zich ervan bewust dat bijvoorbeeld het laag houden van de lonen - een moderne vorm van slavernij - niet meer kan en willen daarin steeds meer vooroplopen.

'Tegelijkertijd verwachten ze dat de kosten om te verduurzamen kunnen meevallen en dat de consumentenvraag naar duurzame kleding in de toekomst stijgt, zodat ze er op de langere termijn wellicht ook financieel op vooruit gaan.'

En politieke druk speelt niet mee?

'Dat verbaasde mij ook. Bedrijven zeggen niet gevoelig te zijn voor politieke druk of voor heftige gebeurtenissen in het verleden zoals de instorting van textielfabriek Rana Plaza in Bangladesh in 2013, waarbij ruim duizend mensen om het leven kwamen. Ze zeggen dat ze ook voor die tijd al inzagen dat er iets moet veranderen aan de omstandigheden waarin sommige arbeiders werken. Het convenant is er ook niet op gericht de bedrijven te straffen als ze het verkeerd doen, ze krijgen juist begeleiding hoe ze het beter kunnen doen. Sancties werken niet, dan gaan bedrijven alleen maar de randen van de wet opzoeken.'

Wat vond je zelf het opmerkelijkste resultaat?

'Dat de bedrijven zo overtuigd zijn van verduurzaming. Dat had ik in eerste instantie niet verwacht. In 2016 was 35 procent van de Nederlandse textielbedrijven al aangesloten bij het convenant en oud-minister Ploumen verwachtte destijds dat dat percentage in de nabije toekomst naar tachtig procent zal stijgen.' **SVL**

Pleiten zonder te preken

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN In Westeros werken duizenden garnalenpellers onder erbarmelijke omstandigheden. Ze zijn uit Southeros gekomen, waar de werkloosheid hoog is, maar zitten vast aan wurgcontracten die hen dwingen drie jaar lang, tachtig uur per week, voor een hongerloon te zwoegen. De garnalen worden voornamelijk opgekocht door Little Finger, Inc., - een dochterbedrijf van Giant Finger, Inc. De vraag is of ceo McGregor Klegane (uit Northeros) aangeklaagd kan worden voor schending van mensenrechten.

Dit is de met *Game of Thrones*-referenties doorspekte casus waar studenten uit 42 landen zich de afgelopen maanden over hebben gebogen. Tijdens het ICC Moot Court, georganiseerd door het Grotius Centre, pleiten ze voor hun zaak. Het evenement duurt vijf dagen, vrijdag is de laatste dag. Dan strijden de finalisten in het echte Internationaal Gerechtshof om de eerste plaats.

In de voorrondes staan de deelnemende teams - in totaal 65, van Afghanistan tot de Verenigde Staten - in verschillende lokalen van het Wijnhavencomplex. Op dinsdag staat het Leidse team tegenover een team uit Parijs en een Australisch team uit New South Wales. Tegenover hen zitten drie 'rechters'. 'Little Finger heeft een essentiële bijdrage geleverd aan de gepleegde misdaden', zegt Alejandra Fernández

y de Aragon Pascual (24), van het team van Universiteit Leiden, die de kant van de slachtoffers vertegenwoordigt. Voor haar ligt een volle multimap met aantekeningen, post-its en tabbladen.

'De feiten en het bewijs laten zien dat Little Finger zestig procent van de *market output* koopt. Ze hebben een dominante marktpositie. Ze verstrekten meer dan zestig procent van het inkomen. Ons onderzoek laat zien wat voor controle Little Finger werkelijk heeft.'

Een van de rechters onderbreekt: 'Maar volgens de verdediging zou het bedrijf ook zonder hen doorgaan.' Fernández: 'Edelachtbare, wij geloven dat dit speculatie is. We weten niet of de overige veertig procent door zou gaan met het opkopen van de garnalen.'

Na de anderhalf uur durende sessie geven de 'rechters' hun feedback: niet te veel artikelen opsommen, en niet teveel met je armen bewegen. 'Het nadeel van het oplezen van papier, is dat het een gesloten indruk geeft', zegt een van de rechters. 'Maar het nadeel van het spreken uit je hart, is dat het een preek kan worden, met het bijbehorende vingertje.'

'Sommige rechters zien het gebruik van te veel handen en vingers als dreigend', zegt Claire Daams, een advocate uit Zwitserland. 'Probeer contact te leggen met de *bench*, door oogcontact. Na jaren leer je ook de *bench* te lezen, en wen je aan alle eigenaardigheden van

de rechters. En die hebben ze, in mijn ervaring.'

Fernández krijgt nog een complimentje: 'Ik waardeer de energie van Ms. Fernández', zegt een rechter. 'Daardoor neem je de inhoud ook goed op.'

Nerveus was ze wel, vertelt ze achteraf. 'Mijn hart ging tekeer. Ik wisselde steeds van voet om niet te gaan trillen.' Haar teamgenoot, Helena Loutas-Paraskeva (22) vergelijkt het met een eend:

'Rustig aan de bovenkant, maar aan de onderkant bewegen. Rechters houden van persoonlijkheid.' Fernández is goed in drama', zegt haar teamgenoot. 'Daarom doet ze de kant van de slachtoffers.' Fernández: 'Iedereen heeft een sterke kant. Helena heeft veel kennis van de wetten en de feiten, en doet altijd *what needs to be done*. Ze is heel goed in zwakke plekken vinden in de verdediging.'

'Na jaren pleiten leer je de *bench* te lezen.' Foto Marc de Haan

Nieuws

SRON naar Leiden

De geplande verhuizing van ruimteonderzoeksinstituut SRON naar Leiden is nu officieel: Universiteit Leiden, TU Delft, NWO en SRON zelf hebben hun handtekeningen onder een samenwerkingsovereenkomst gezet. Nu zit de hoofdvestiging van SRON nog in Utrecht. In 2021 zal die verplaatsen naar de Science Campus van de Leidse universiteit. Leiden is een logische nieuwe plek voor het instituut, vanwege de nabijheid van universiteiten en verschillende ruimtevaartpartners zoals ESTEC en TNO Space.

Drinkverschil

Belgische studenten die teveel drinken, drinken gemiddeld 29 glazen alcohol per week. Dat blijkt uit een onderzoek onder 36.000 studenten van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en Drugs. Er bestaat een groot verschil tussen studenten die hun drankgebruik wel en degenen die het niet onder controle hebben, concluderen de onderzoekers. Ruim een derde (37 procent) drinkt flink teveel: gemiddeld 29 glazen per week, tijdens lesperiodes. Dat is bijna tien keer zoveel als de rest, die onder de richtlijn van tien glazen per week blijven. Zij drinken gemiddeld drie alcoholenheden per week.

Roze ruzie

De ruzie in de Leidse homogemeenschap van februari heeft nog een staartje gekregen: het bestuur van het COC is opgestapt. Er zouden nog steeds 'lasterpraatjes' worden verteld over het bestuur, zo schrijft het *Leidsch Dagblad*, en gemaakte afspraken zouden niet na zijn gekomen. COC-secretaris Ivo van Spronsen kondigde vorige week in een brief naar de leden aan af te treden. De rest van het bestuur volgde. Het conflict ontstond nadat Leiden University Pride een klacht indiende bij het COC over oud-voorzitter Julie van Schravendijk over ongewenst gedrag. Het COC schorste haar en liet haar door de politie verwijderen. De 'roze ondernemers' van Leiden kozen Van Schravendijks kant. De ruzie liep hoog op, maar leek voorbij toen de twee organisaties eind februari weer vrede sloten.

Begrotingstekort OCW

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft dit jaar een begrotingstekort van 172 miljoen, blijkt uit de voorjaarsnota. Het Utrechtse universiteitsmagazine *DUB* meldt dat de kosten hoger zijn uitgevallen omdat er meer studenten dan verwacht hun diploma behalen, waardoor ze hun basisbeurs niet hoeven terug te betalen, en er meer mbo'ers naar het hoger onderwijs zijn gegaan. Het ministerie krijgt 63 miljoen uit de staatskas om het tekort gedeeltelijk aan te vullen. Bij de presentatie van de nieuwe begroting in september zal duidelijk worden hoe de regering het overgebleven gat gaat dichten.

Bussemaker wordt

Leids hoogleraar

Jet Bussemaker, voormalig minister van Onderwijs, wordt hoogleraar op de Universiteit Leiden. Vanaf 1 juli bekleedt ze de leerstoel 'Wetenschap, beleid en maatschappelijke impact, in het bijzonder in de zorg' bij het Leids Universitair Medisch Centrum. Eén dag per week werkt ze in Den Haag, bij de faculteit Governance and Global Affairs. Bussemaker was minister van Onderwijs. Toen trok ze extra geld uit voor meer vrouwelijke hoogleraren op de universiteit. Haar hooglersalaris zal niet uit dit extra potje geld komen, overigens.

Rectificatie

In het opiniestuk over Airbus ('Wat doet die wapenfabrikant hier', *Mare* 28) stond dat de omzet van dat concern in 2015 '4,09 biljoen euro' was. Zoals wel vaker ging het ook hier niet om een biljoen (tien met twaalf nullen), maar om een foutieve vertaling van het Engelse 'billion', wat 'miljard' betekent. Het Engelse woord voor 'biljoen' is 'trillion'.

Bèta's willen meer geld

Want onderwijs vernieuwen is niet voor elke opleiding even duur

Het studievoorschotgeld wordt gelijkmatig over de faculteiten verdeeld. Maar is dat ook het eerlijkst?

DOOR BART BRAUN Vroeger kregen studenten studiefinanciering, maar dat werd een 'voorschot'. Het geld zou ten goede komen aan beter onderwijs. Nu de eerste leden van de Generatie Studieschuld af beginnen te studeren en gaan terugbetalen, komt dat geld langzaam maar zeker vrij. In de financiële plannen van de universiteit voor de komende jaren, de *Kadernota 2019-2022*, staat dus

wat er met dat geld gaat gebeuren.

'Voor de jaren 2019 en 2020 is per faculteit een bedrag toegekend van € 250 per ingeschreven Europese student. Dat loopt op naar € 400 in 2021 en € 500 in 2022.'

Iedere student is dus evenveel waard. Dat lijkt logisch, want elke student kreeg ook evenveel stufi. Alleen: de dingen die je daarvan betaalde, zoals collegegeld en eten, waren voor elke student even duur. Nu echter, is het geld bedoeld om onderwijsverbeteringen van te betalen, en onderwijs is niet voor elke student even duur. 'Bij geneeskunde

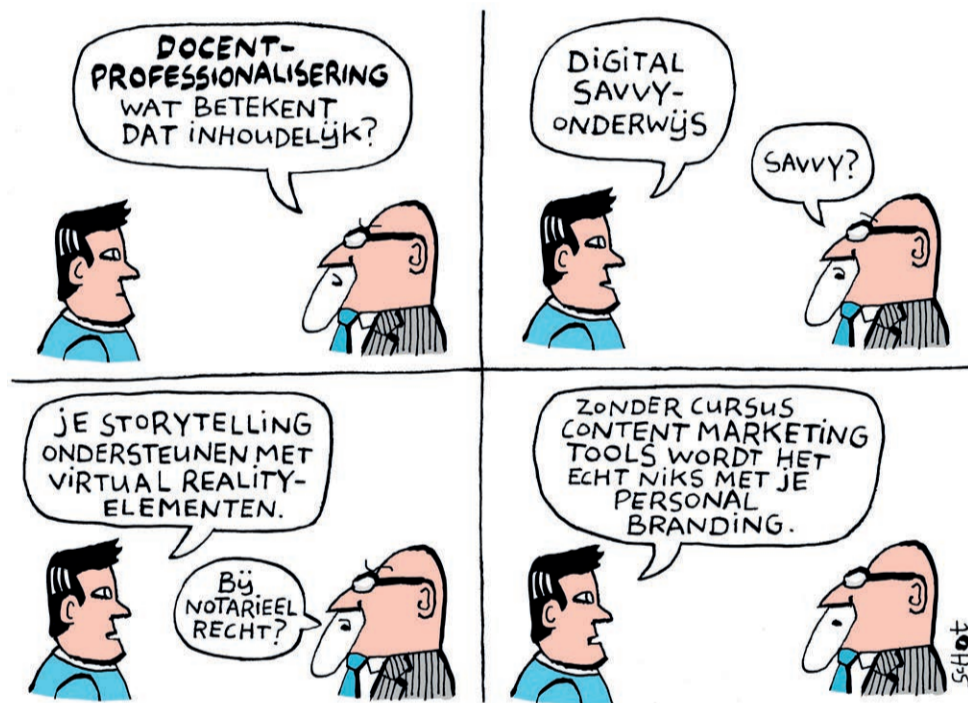
werk je met stoffelijke overschotten, de bèta's hebben practicumzalen en dure microscopen enzo', legt voorzitter David Kleingeld van de faculteitsraad van FWN uit. 'Het ministerie weet dat, en betaalt dus ook meer vergoeding voor studenten geneeskunde of in de bètavakken dan voor geesteswetenschappenstudenten.'

De bèta's, zowel het bestuur als hun raad, zouden graag een soortgelijke verdeelsleutel willen zien voor dit geld. Naarmate het bedrag per student oploopt, wordt het verschil tussen wat ze krijgen en wat ze zouden krijgen bij dezelfde verdeling als

het ministerie gebruikt groter. 'Uiteindelijk scheelt dat achthonderd-duizend euro per jaar', benadrukte Kristian de Vrij (CSL) tijdens de faculteitsraadsvergadering.

Er is echter nog hoop, zo valt te lezen in die Kadernota: 'In 2020 zal, mede op basis van de ervaringen met de kwaliteitsafspraken en de oplopende reeksen van tarieven, worden bezien of de verdelingssystematiek voor de jaren daarna moet worden herijkt. Daarbij zal bij de verdere oploop ook rekening worden gehouden met de kostenverschillen tussen de disciplines.'

Meer tijd nodig voor onderwijsdiploma

Er moet meer tijd beschikbaar komen voor onderzoekers aan Nederlandse universiteiten voor het behalen van de basiskwalificatie onderwijs (BKO). Dat is een van de verbeterpunten die worden genoemd in het rapport 'Professionalisering van docenten aan de universiteit' van de VSNU.

Alle veertien Nederlandse universiteiten hebben in 2017 gezamenlijk een *peer review* uitgevoerd waarin zij hun docentprofessionaliseringsbeleid evalueerden en verbeterpunten konden aandragen. Het doel is onder meer de onderwijskwaliteit te verbeteren.

Zo verschilt de manier waarop de universiteiten de kwaliteit van de BKO waarborgen en wordt er voor de

docenten in opleiding niet altijd voldoende tijd ingeruimd om de kwalificatie te halen. Ook wordt de BKO niet altijd als afzonderlijk onderdeel opgenomen in het jaargesprek, terwijl dat een geschikt moment is voor feedback en evaluatie.

Verder zou onderwijs in de carrière van wetenschappers meer waardering moeten krijgen. Om die waardering op te krikken, zouden er onderwijsprizen in het leven kunnen worden geroepen en moet er meer tijd voor de onderzoekers beschikbaar komen.

Bovendien komen docenten die een beperkte onderwijsstaak hebben, zoals promovendi en postdocs, niet altijd in aanmerking voor de BKO. Daarvoor moet het takenpakket namelijk voldoende ruim en gevarieerd

zijn, zodat een docent daadwerkelijk met alle competenties in de praktijk ervaring kan opdoen. De universiteiten doen er volgens het rapport goed aan deze werknemers delen van de BKO te laten volgen en daarvoor een bewijs van deelname te geven, voor het geval ze in een later stadium wél het volledige traject kunnen volgen.

De eerste stap naar de BKO werd al eind jaren negentig gezet, toen de Universiteit Utrecht beleid voerde om meer balans te brengen in onderzoek en onderwijs. In de loop der jaren kregen docenten niet alleen training in het ontwikkelen van educatieve competenties, maar werden die competenties ook getoetst. Dit leidde in 2008 tot de landelijke erkenning van de BKO door alle Nederlandse universiteiten. **SVL**

Humanities Campus vertraagd

De gemeente en de Universiteit Leiden hebben meer tijd nodig voor de plannen van de nieuwe Humanities Campus die bij het Doelencomplex (WSD) zal worden gebouwd.

Dat bleek half mei bij de presentatie van het beleidsakkoord, schrijft *Sleutelstad.nl*. Het stedenbouwkun-

dig plan en het beeldkwaliteitsplan moesten eigenlijk voor de zomer af, zodat de raad erover kon beslissen, maar naar verwachting wordt dat december van dit jaar.

Vorig jaar liep het participatieproces tussen de Universiteit Leiden en de bewoners van het WSD-complex vast en nam de gemeente de regie over. De 58 sociale huurappar-

tementen van De Sleutels op het terrein moeten in de campusplannen wijken voor de nieuwbouw. Ondanks hevige protesten van de bewoners gaan die plannen voorsnog gewoon door. Ook in het nieuwe coalitieakkoord tussen D66, GroenLinks en de PvdA is het plan voor de ontwikkeling van de nieuwe campus opgenomen. **SVL**

Zweden dumpt Elsevier

Even een update van het front in de Europese ruzie tussen uitgeverij Elsevier en universiteiten over de kosten van open access.

Een samenwerkingsverband van Zweedse onderzoeksinstituten heeft besloten de contracten met wetenschappelijke uitgever Elsevier niet te vernieuwen. Dat contract had in 2017 een waarde van 12 miljoen euro.

De Zweden zijn boos, omdat ze vinden dat Elsevier niet hard genoeg meewerkt aan een overstap naar open access.

Dat past in een breder patroon van onenigheid tussen Europese universiteiten en grote uitgeverij Elsevier. Dit voorjaar braken Franse universiteiten met SpringerNature. De onderhandelingen tussen Duitse universiteiten en Elsevier lopen ook niet lekker, en Duitse wetenschappers konden begin dit jaar tijdelijk geen nieuwe Elsevier-stukken lezen.

De meeste universiteitswetenschappers doen hun onderzoek van belastinggeld. Voor het kritisch kijken naar elkaars publicaties daarover – *peer review* – krijgen ze niet door de uitgeverij betaald. Maar om die artikelen vervolgens te mogen lezen, moeten ze betalen: al gauw miljoenen per universiteit. Wetenschappers klagen daar al een paar decennia over, maar ze willen ook in de prominente bladen staan, dus tijdens die decennia werd het probleem alleen maar groter.

De politiek spoort de universiteiten nu aan om de impasse te verbreken: de Europese Commissie stelde als doel dat in 2020 alle publiek betaalde wetenschap zonder betaalmuur toegankelijk – *open access* – zou moeten zijn. De Nederlandse universiteitskoepel VSNU mikt daarop, de Zweden gaan voor 2026. De wetenschapssite Sci-hub telt overigens niet als open access: de artikelen die daar staan zijn piraterij.

De uitgeverij zijn meer dan bereid om hun betaalmuren weg te halen, maar daar willen ze dan wel geld voor zien. Dat geld is een belangrijke inzet in de diverse Europese onderhandelingen over de toegankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek, waarbij de universiteiten steeds vaker hun kont tegen de krib gooien. **BB**

Te weinig Haagse voorzieningen

‘De balans is totaal zoek’, meent personeelspartij FNV

De universiteitsraad vindt dat de voorzieningen voor studenten in Den Haag achterblijven op die in Leiden. Volgens personeelspartij FNV Overheid is de huidige situatie ‘niet verantwoord.’

DOOR VINCENT BONGERS Vorige week stelde de partij in een rondvraag de voorzieningen voor studenten in

Den Haag aan de orde. Het aantal studenten groeit flink in Den Haag, maar het aanbod van faciliteiten groeit niet mee, aldus de FNV. De ‘balans’ tussen Leiden en Den Haag is ‘totaal zoek.’

Het cursusaanbod in Den Haag is kleiner, en het is lastiger om een afspraak te maken met een studentpsycholoog of een -decaan. Het is echt noodzakelijk om die situatie te verbeteren, vindt de FNV. Al jaren

wordt deze problematiek bij bestuurders onder de aandacht gebracht. Veel resultaat heeft dat niet opgeleverd, stelt de partij.

Vicerector magnificus Hester Bijl is het daar niet mee eens. ‘Studentpsychologen en studentdecanen en het housing office zijn ook actief in Den Haag’, zei Bijl vorige week tijdens de universiteitsraadsvergadering. ‘Hun inzet is proportioneel als je kijkt naar de studentenaantallen in Den Haag

en die in Leiden.’

Daarnaast wordt er in september een nieuw Student Centre in Den Haag geopend aan de Turfmarkt. Bijl: ‘Daar komt een concentratie van voorzieningen. Dan hebben we meer mogelijkheden en meer ruimte.’

Volgens de universiteit worden er in het centrum kantoren ingericht voor studentenorganisaties, een ombudsfunctionaris, een internationale studentenadviseur en een studenten-

psycholoog. Verder komen er ook studiewerkplekken, een fitnessruimte en een huiskamer voor internationale studenten.

De FNV stelt echter dat er niet zo lang gewacht kan worden. ‘Dat is niet realistisch.’ De partij vindt dat er kantoren ingericht moeten worden in de Wijnhavencomplex of het pand van de universiteit in de Schouwburgstraat. ‘Deze situatie moet al voor september zijn rechtgetrokken.’

‘Engels is een probleem’

De ‘eenzijdige’ keuze voor het Engels in het hoger onderwijs is problematisch, vindt de Onderwijsraad.

In een brief naar minister van Onderwijs Ingrid van Engelshoven schrijft de Raad een advies over internationalisering. Daarbij is het van belang dat er aandacht blijft voor het Nederlands, Nederlandse literatuur ‘en andere cultuuruitingen’, omdat veel hoogopgeleiden uiteindelijk in Nederland een baan zullen vinden. Daarnaast moet er volgens de Raad rekening gehouden moeten worden met geopolitieke veranderingen. ‘De uniforme keuze voor Engels maakt het hoger onderwijs qua taal en cultuur eenzijdig gericht op het Angelsaksische deel van de wereld. Onder andere vanwege Brexit en de daaruit volgende veranderende verhoudingen binnen Europa is het de vraag hoe wenselijk die eenzijdigheid is.’ Hoewel Engels belangrijk is als handelstaal, vindt de Raad daarom dat er net zo goed aandacht voor Frans, Duits, Spaans en andere vreemde talen moet komen. **AK**

Mediastudenten verdienen het minste geld

Universitair afgestudeerden in de mediastudies verdienen het laagste salaris van alle afgestudeerden.

Afgestudeerde hbo'ers zijn het slechtst af met een opleiding huidtherapie op zak. Dat blijkt uit het onderzoek Studie & Werk dat SEO Economisch Onderzoek voor weekblad *Elsevier* heeft uitgevoerd.

Daartegenover staat dat afgestudeerden van een finance-opleiding na tien jaar op de arbeidsmarkt het meest verdienen met een bruto maandsalaris van 6.136 euro. Maritiem officieren verdienen met 4.697 euro het meest van alle hbo'ers.

Een positieve ontwikkeling ten opzichte van vorig jaar is dat hbo'ers en academici na afstuderen sneller aan een baan komen. Voor technici, financieel specialisten en informatici zijn het gouden tijden. Hoewel afgestudeerden taal en cultuur een zwakke positie hebben, komen ook zij nu sneller aan werk.

Voor alle opleidingen aan hogescholen en universiteiten is uitgezocht hoe starters van anderhalf jaar geleden én de afgestudeerden die tien jaar geleden hun diploma haalden er op de arbeidsmarkt voorstaan. Voor het onderzoek gebruikte SEO gegevens van 1.140.223 afgestudeerden sinds 2004. **SVL**

Leidse marathon heet en nat

Zaterdag 19 en zondag 20 mei stond Leiden op zijn kop voor de jaarlijkse marathon. Naast de hele en de halve marathon werden er afstanden van 10 en 5 kilometer gelopen, was er een KidsRun, en konden verschillende afstanden wandelend worden afgelegd. Eliud Weru was de eerste marathonloper die over de finish kwam, Tsereda Girma Ayele de eerste vrouwelijke loper. Foto Taco van der Eb

Hulpposters voor rechtenstudenten

Hoop voor worstelende rechtenstudenten: Stefanie de Voogd (23, staats- en bestuursrecht) maakte overzichtelijke posters voor twaalf rechtsgebieden. Sinds twee weken zijn ze te koop op slimstuden.nl.

Hoe kwam je erop?

‘Het idee ontstond nadat ik zelf het vak materieel strafrecht had gevolgd. Ik had wat schema's gemaakt en mijn huisgenoten, die criminologie studeren, wilden die ook wel hebben. Toen bedacht ik me dat andere studenten er misschien ook iets aan hebben. Ik werkte al bij slimstuden.nl. Eerst hadden ze alleen maar boekjes, samenvattingen enzo. Mijn idee voor de posters sloeg meteen aan: ze waren heel enthousiast. Eerst hebben we de poster van materieel strafrecht uitgebracht. Die werd zoveel verkocht, dat ik besloot om ook posters voor andere rechtsgebieden te maken.’

Hoeveel tijd ben je wel niet kwijt geweest voor twaalf posters?

‘Haha, ik weet niet eens meer wat vrije tijd is. Nee hoor. Per poster ben ik samen met een grafisch ontwerper ongeveer acht uur bezig geweest. Ik zette de schema's gewoon in een Worddocument, ik ben immers ook maar jurist, en zij maakte er een begrijpelijke poster van. Ik zorgde voor de inhoud, zij voor het design.’

‘Het was veel werk, maar toen ik de posters eenmaal op papier in mijn handen kreeg, wist ik waarvoor ik het had gedaan. En van sommige vakken had ik al een hoop materiaal. Ik heb trainingen gegeven voor verschillende vakken, daar werkte ik ook veel met tijdlijnen, blokken en pijlen.’

Verkopen ze goed?

‘We zijn meteen landelijk gegaan: in vijf studentensteden worden ze verkocht. Het is nu aan het eind van het studiejaar, dus studenten kopen vaak een poster voor maar één vak. Maar we hopen dat het zo goed bevalt, dat die studenten volgend studiejaar ook de rest aanschaffen.’ **SW**

Eerstejaars willen meer speelruimte

De rechtenfaculteit voerde tien jaar geleden een begeleidingstraject in voor eerstejaars studenten om zo uitval tegen te gaan: Leiden Law Practices (LLP). Uit een evaluatie blijkt dat het systeem een licht positief effect heeft en de faculteit gaat er dan ook mee door.

In de faculteitsraad gaan echter wel stemmen op om de regeling rond de conditionele herkansing wat aan te passen. De conditionele herkansing houdt in dat studenten een 3,5 moeten halen voor een tentamen om de herkansing te mogen maken.

Na tien jaar was het tijd om de balans op te maken, aldus Peter van Es van het rechtenbestuur. ‘Brenge het LLP wat je er van hoopt, of werkt het averechts?’

Uit een evaluatie van onderzoekers van de faculteit blijkt dat het LLP een licht positief effect heeft. Van Es: ‘Heel belangrijk is dat de eerstejaars unaniem zeer enthousiast zijn over het systeem.’

Het LLP mag dus blijven, maar er was wel een voorstel om het systeem aan te passen. ‘Het zou fijn zijn als maart een tentamenperiode krijgt van drie weken in plaats van twee’, zei studieadviseur en raadslid Kirsten van Loon. ‘Dat gaat echter waarschijnlijk niet lukken. Het lijkt ons echter wel een goed idee, en dit komt vooral van de studenten zelf,

om eens te gaan kijken naar de conditionele herkansingen in het tweede semester. Dat studenten de eerste kans overslaan en meteen voor de herkansing gaan? Dat kan nu niet. Als ze de eerste kans niet overslaan en het tentamen maken moeten ze minimaal een 3,5 halen om te kunnen herkansen.’

Van Loon legde uit waarom zij dit voorstelt: ‘De tentamenperiode in maart is heel erg kort. Het kan zijn dat een student die achterloopt in twee weken zes tentamens moet maken. Dat is niet te doen. Wat meer speelruimte is dan ook wel prettig voor studenten.’

‘Die voorwaarde van minimaal een 3,5 voor het eerste tentamen is belangrijk en moet blijven bestaan. Anders komen er veel studenten wel naar dat tentamen, maar maken ze het niet serieus en krijgen docenten tentamens extra om na te kijken.’

Van Es is huiverig voor aanpassingen van het LLP.

‘Het is een heel bouwwerk, als je aan een schroefje gaat morrelen dan heeft dat meteen grote gevolgen. Moet het systeem omver voor de probleemgroep? Zo'n verandering kan ook gevolgen hebben voor het gedrag van studenten die nog niet in de problemen zijn gekomen. Die denken wellicht ‘Maart is een mooie maand om te skiën, dus ik ga meteen voor de herkansing.’ **VB**

Miljoenen verdelen

> Vervolg van de voorpagina

Ridderbos: ‘Maar we zijn ook afhankelijk van eisen die van buitenaf komen betreffende de solvabiliteit (de verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen de universiteit, red.). We hebben niet als college besloten dat we dit eenmalig doen. We gaan elk jaar bekijken of de ruimte er is. Dat hangt af van de eisen die aan ons worden gesteld door het ministerie van Onderwijs.’ ‘Hoe worden die miljoenen verdeeld?’ vroeg Alderik Oosthoek van studentenpartij ONS.

‘We gaan met de decanen overleggen hoe het onderzoeksgeld het beste besteed kan worden. Het geld voor de werkdrukverlaging wordt opgenomen in de facultaire begrotingen. Dat geld komt uit de reserves van de faculteiten. Dat geld moet natuurlijk wel voldoende aanwezig zijn. Dat is het geval bij voor alle faculteiten behalve bij Archeologie. Het geld voor onderzoek komt uit de centrale pot.’

Het college komt ook met een financiële tegemoetkoming voor fa-

culiteiten, de zogeheten ‘groeibijdrage’. Wanneer het aantal studenten bij een faculteit stijgt, bijvoorbeeld bij de start van een nieuwe opleiding, ontvangt deze faculteit pas na twee jaar de eerste vergoeding daarvoor.

Het duurt dus even voordat de faculteiten mogelijke opbrengsten van een investering terugzien. ‘Het college gaf dan wel een tegemoetkoming bij het opstarten van een opleiding, maar heel objectief is dat niet’, legde Ridderbos uit. ‘Dat vonden we als college niet goed. Daarom hebben we een aanpassing gemaakt en een regeling ontwikkeld: de groeibijdrage.’

Besloten is met ingang van 2019 aan de faculteiten die in de lift zitten een ‘groeibijdrage’ van tweeduizend euro per ingeschreven student toe te kennen. De groei in de instroom dient dan in de laatste twee jaar vijftig studenten of meer te zijn om in aanmerking te komen voor de bijdrage. De faculteiten Archeologie, FGGA en ook het ICLON zijn hiervan uitgezonderd. Daar wordt de bijdrage ook toegekend bij een groei van minder dan vijftig studenten. **VB**

Voor één keer in het

Mare mocht meekijken in het depot van het RMO en vond zeven onbekende schatten

Het Rijksmuseum van Oudheden bestaat tweehonderd jaar. *Mare* kreeg toegang tot het verborgen hart van het museum en vond dozen met mummiehoofden, kisten met stokoude sandalen en leerde hoe je het beste papier vretende zilversjes om zeep kunt helpen.

DOOR VINCENT BONGERS Pieter ter Keurs, hoofd afdeling collecties en onderzoek van het Rijksmuseum van Oudheden, draait aan een wiel en een dikke schuifdeur gaat open. Hij loopt een kleine kamer in waar zo'n zelfde deur wacht. Geluidloos glijdt ook die open. Koele lucht stroomt naar buiten. 'Het is aanmerkelijk frisser in het depot dan in de rest van het museum', zegt Ter Keurs. 'De luchtvochtigheid en de temperatuur moeten constant zijn om de materialen goed te kunnen bewaren. Als er een afwijking is, meldt het systeem dat meteen en krijg ik dat door op mijn telefoon. Dan kan ik meteen ingrijpen.'

Aan één kant van het magazijn staan Egyptische grafkisten met daarop hiërogliefen en schilderijen.

Op een van de grafkisten is een gigantische mestkever afgebeeld. 'Je moet wel oppassen met wat er op de kisten staat. Sommige hiërogliefen zijn er vroeger bij restauratiewerkzaamheden opgezet door mensen die het schrift helemaal niet konden lezen. Die afbeeldingen zijn dus gewoon fantasie. 'Op de doodskist staat de naam van de persoon die er in lag. Met een scan kun je zien dat er vaak nog een naam onder zit. Die kisten zijn dus hergebruikt. Fascinerend.'

Ter Keurs trekt een grote la in een archiefkast open, die gevuld is met schoeisel. 'Vierduizend jaar oude sandalen. Die lenen we vrijwel nooit uit. Als je ze aanraakt vallen ze waarschijnlijk ook uit elkaar.'

Wat vroeger in de sarcophagen lag, wordt bewaard aan de andere kant van het depot. Ter Keurs, die ook bijzonder hoogleraar is aan de Universiteit Leiden, loopt naar een grote roterende kast. Op de metalen schappen staan zwarte plastic platen in de vorm van een grafkist. Daarop liggen bruine objecten die vaagjes aan de menselijke vorm doen denken. Hij draait aan het wiel van de kast en de details van de bruine pakketten worden zichtbaar. 'Dit is

een half uitgepakte mummie. Hier is mee geklooid, waarschijnlijk in het begin van de negentiende eeuw.'

Een deel van de wikkels is weg, het is alsof de stof is aangevreten. Gele tanden glanzen in het licht. 'Ook een groot deel van de schedel is zichtbaar. Deze mummie tonen we nooit. Dan word je een griezelmuseum. Sommige mensen vinden dat overdreven, maar ik zou het ethisch niet juist vinden. Dit zijn onze voorouders. Ik denk dat een bezoeker het ook niet leuk zou vinden als hij zijn overgrootvader in een vitrine aantreft. We tonen wel mummies, maar op een respectvolle wijze. Ze liggen op een aparte, donkere gang.'

Overigens zaten er heel vaak geen mummies in sarcophagen. 'Die zijn dan vergaan. Er werd vroeger ook veel door elkaar gegooid. Dan kwam de mummie in een verkeerde kist terecht. Als er wel menselijke resten zijn, dan haal je die altijd uit de sarcofaag. Want je moet de vochthuishouding goed onder controle hebben, anders ontstaat er schimmel.'

Onder de deels opengemaakte mummie ligt een veel kleiner exemplaar. 'Dat is een kind', zegt de conservator. Hij wijst naar enkele kartonnen dozen. 'Daar zitten hoofden

in. Vroeger lagen die los, nu doen we ze keurig in een doos.'

In het kantoorcomplex van het museum zit nog een depot. Vlak voor de ingang staat een bronzen beeld van een man. Ter Keurs wijst op diens vreemde oren. 'Kijk, ze zijn puntig. Dit is een *satyr*: een kwaai bosgod uit de Griekse mythologie die de mensen steeds dwars zat.'

Even verderop staat een rijtje mini-satyr's opgesteld. Naast het legertje kwelgeesten liggen briefjes. 'Blijkbaar is er iemand bezig met onderzoek. Laten we naar binnen gaan.'

Blijf blijf. Nadat Ter Keurs een aantal handelingen heeft verricht schiet de toegangsdeur van het slot. Het magazijn is goed beveiligd. Het museum wil liever niet dat *Mare* opschrijft welke maatregelen zijn genomen om de duizenden voorwerpen te beschermen. Ook mogen er geen foto's in het depot worden genomen. 'We willen niet dat er afbeeldingen op het internet rond gaan zwerven.'

De tl-buizen in de opslagruimte floepen aan en schijnen op een groot aantal angstaanjagende stenen tro nies met wijd opengesperde ogen en schreeuwende muilen. 'Dit soort

afschrikwekkende koppen zag je ook wel op Romeinse harnessen. Ze waren bedoeld om het kwaad af te weren en de vijand bang te maken.'

Wandelend langs de verborgen collectie strooit Ter Keurs met verwijzingen. 'Dit zijn Griekse vazen, ze lagen in Etruskisch graven op een landgoed in Italië van Lucien Bonaparte, inderdaad de broer van Napoleon.' Hij loopt snel verder. 'Dit zijn objecten verzameld door Jean Emile Humbert, de ontdekker van het oude Carthago, en een agent van de eerste directeur van het museum, Caspar Reuvers, die ook hoogleraar archeologie aan de Universiteit Leiden was.'

Er zijn zeer curieuze voorwerpen te vinden. Zo liggen er stenen vrouwenborsten, met daarnaast twee losse handen, ook van steen. 'Dit soort objecten werden speciaal gemaakt voor medische doeleinden. Ze werden gebruikt om op rituele wijze ziekten uit te bannen.'

Ter Keurs staat alweer bij een enorme ladekast gevuld met zo'n honderd stokoude stenen olielampjes. 'Dit is allemaal Romeins en wordt nooit tentoongesteld. Het ziet er niet spectaculair uit, maar voor onderzoek is het natuurlijk cruciaal.'

Foto's Marc de Haan

Bloemenkrans gevonden op een mummie uit de Egyptische oudheid

Ter Keurs: 'Het museum speelt al heel vroeg een grote rol in de egyptologie. De resten van de bladeren en bloemen van karwij en Nijlacacia zitten nog in de negentiende-eeuwse frames. Als het materiaal niet is aangetast, laat je het gewoon in de oude lijst zitten. Die blaadjes zijn natuurlijk heel fragiel. Het is vaak slechter als je dingen gaat veranderen. Je associeert Egypte met woestijn, maar er waren uitgebreide tuinen waar planten en bloemen stonden die voor rituelen werden gebruikt. Mummies werden bedekt met bladeren. Je toonde je macht, je status, door te laten zien dat je al dat moois kon laten groeien en bloeien. De resten zijn geen esthetische topstukken, maar bloemen waren geweldig belangrijk in het Oude Egypte.'

Prehistorisch scheermes

'Dit is een prehistorisch scheermes, gevonden in Denemarken', zegt Pauts. 'Het komt uit de collectie van de afdeling Oud Europa. Dat is een beetje een vergeten verzameling. De laatste vijftig jaar heeft die collectie voornamelijk alleen maar in het depot gelegen. Op het brons van het mes is een schip gegraveerd.' Ter Keurs: 'In het museum in Kopenhagen hebben ze veel van dit soort voorwerpen in de vitrine liggen. Ze worden meestal in graven gevonden. Ik vermoed dat ze gebruikt werden om de doden te scheren voordat ze begraven werden. Het lichaam moest schoon naar het hiernamaals toe.'

Romeins paardentuig

'Dit stuk, waarschijnlijk een deel van een paardentuig, is in 1895 opgebaggerd uit de Rijn', zegt Ter Keurs. Als er ergens iets Romeins wordt gevonden is dat heel belangrijk voor de regio. Overal wil men ineens benadrukken dat op hun land óók Romeinen zijn geweest. Het heeft iets mythisch. Andere perioden sneeuwen dan heel vaak een beetje onder. Als zo'n paardentuig niet Romeins is, dan zeggen mensen al snel: 'Wat saai.' Je hoort ook best vaak de omschrijving 'de donkere Middeleeuwen', maar die periode was helemaal niet zo donker. Het leven werd niet primitief toen het Romeinse Rijk instortte.'

heilige der heiligen

Portret van Livia

'Dit is een camee: gesneden stenen', zegt conservator Pieter ter Keurs. 'In dit geval sardonyx. Het stelt Livia voor, de vrouw van Augustus, de eerste Romeinse keizer. Deze dame was een intrigante van de bovenste plank en waarschijnlijk gifmengster. Een ongelooflijk machtige vrouw. Het stuk dateert uit de eerste eeuw na Christus, de tijd van Augustus dus. We dachten eerst dat het van een paar eeuwen later was. Je hebt best kans dat het van haarzelf is geweest. Of van iemand in de kringen om haar heen. Het is een voorwerp dat je eigenlijk wil aanraken. Het voelen, om zo dichtbij die tijd te komen.'

Dubbelflesje gevonden in het Nabije Oosten

'We hebben heel veel glas, maar dit fraaie object geeft een mooi beeld hoe sommige handelaars in de negentiende eeuw werkten', legt Ter Keurs uit. 'Jean Farah was een handelaar die in Libanon woonde. Hij benaderde constant en op bijna irritante wijze directeur Willem Pleyte met de vraag of hij geen stukken van hem wilde kopen. De directeur was het op een moment gewoon zat, maar de brutale Farah bleef gewoon kratten sturen. Pleyte koesterde ook de nodige argwaan jegens Farah. Hij was er niet zeker van of al die aangeboden objecten wel legaal verkregen waren. Uiteindelijk maakt de volgende directeur Holwerda een einde aan de relatie met de handelaar in Libanon.'

Romeins vrouwenkopje van acht centimeter groot

Het puntje van de neus van de vrouw is afgebroken en er zit wat bruine en gele aanslag in het witte marmer. Maar wat vooral opvalt is de diadeem en het haar. Pauts: 'Het is zo gedetailleerd. Ongelooflijk', Ter Keurs: 'Dit beeldje kom uit de verzameling Van Papenbroek, een heel belangrijke verzameling voor het museum. Gerard van Papenbroek, die in Leiden had gestudeerd, liet zijn collectie na aan de universiteit. Deze verzameling is met nog wat andere collecties in 1818 door Caspar Reuvens samengebracht: het begin van het museum.'

Foto van Etruskische askist

Heikki Pauts, registrator van het museum: 'Dit is een stuk dat het museum zelf als onderwerp heeft. Het is een foto gemaakt in 1873 door de Leidse fotograaf Jan Goedeljee.' Het laat een deel van de opstelling zien van toen het museum nog in de Breestraat was gevestigd. Ter Keurs: 'Interieurfoto's uit die tijd zijn vrij zeldzaam. Foto's werden vaak niet gebruikt vanwege de gebrekkige kwaliteit. Objecten werden getekend. Er is lang gedebatteerd of fotografie wel geschikt is als documentatiemiddel. Door zelf goed te kijken en na te tekenen zie je veel meer dan op een doorsnee foto. We laten trouwens nog steeds dingen tekenen. Onlangs nog het topstuk Het Zwaard van Ommerschans, dat we vorig jaar hebben aangekocht. Ik was er laatst bij toen de tekenaar bezig was, dan zie je nuances die je eerst helemaal niet waren opgevallen. Dat is echt heel frappant.'

Meer dan honderdduizend objecten

'We kunnen hoogstens vijf procent van alle objecten laten zien', zegt Heikki Pauts, registrator van het Rijksmuseum van Oudheden. 'Als we alles willen tonen dan hebben we een gebouw nodig dat loopt van de Houtstraat tot aan de Breestraat. We hebben meer dan honderdduizend afzonderlijke objecten. En daaronder vallen bijvoorbeeld ook elfduizend dozen vol met scherven. Elke doos is een object. We hebben onvoorstelbaar veel materiaal.'

'Ons grootste depot zit niet hier maar in de Raamsteeg, het oude pand van

museum Naturalis. Daar staan al die dozen bijvoorbeeld. En heel veel keramiek. Als je daar de kasten opentrekt dan zie je alleen maar potten, potten en nog meer potten. In dit depot komen we maar een paar keer per jaar.'

Zelfs de kantine van het kantoor dient als opslagplaats. Veel van wat het museum snel even kwijt moet, komt hier terecht. Er staan pallets vol kisten waarin objecten zitten. Delen van de aankleding van een vorige expositie zijn op karren gezet en wachten op verder vervoer.

Heden en verleden lopen er door

elkaar. Naast de Cup A Soup-machine en de Coca Cola-automaat staat een enorme brok steen waarin hiërogliefen zijn uitgebeiteld. 'Een Egyptische stele', legt Pauts uit. 'Ik schat dat het zo'n 400 a 500 kilo weegt. Ik weet eigenlijk niet waarom dat tablet hier is terecht gekomen, maar laat maar lekker staan. Verplaatsen doe je alleen als het echt nodig is. Elke keer dat je het vervoert, loop je het risico dat je het een beetje beschadigt.' En als het niet anders kan? 'Dan huren we een specialistisch bedrijf in. Ze hebben bijvoorbeeld een mini-kraan om het

object op te hijsen. Vroeger werd zo'n steen gewoon door een aantal sterke mannen onder de arm genomen.'

Voor het Egyptische gevaarte staat een witte bak die sterk doet denken aan een vrieskist. Pauts: 'Dat is het ook, maar dan niet om snel biertjes mee te koelen. In oud organisch materiaal, textiel bijvoorbeeld, kunnen bestjes zitten. En in archiefmateriaal kruipen soms zilvervisjes rond die het papier opvreten. Door het materiaal te bevriezen, kom je van ze af. Het is een huis-tuin-en-keukenmethode om bestjes te doden.'

Lelijk kan ook mooi zijn

Auteur academische wandelgids over de schoonheid van het Gorlaeus

Stedenbouwkundige Paul Kurstjens: 'Voor mij nog geen geraniums.' Foto Marc de Haan

In de 200 pagina's dikke gids *Wandelen naar de campus* stippelde Paul Kurstjens wandelroutes uit over alle Nederlandse universiteitsterreinen. *Mare* liep met hem de Leidse route.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het begon allemaal met Google Earth en de ov-fiets, legt stedenbouwkundige Paul Kurstjens (64) uit. Via de zoekmachine oriënteerde hij zich globaal op de studentensteden, waarna hij er een aantal keer doorheen fietste. Vervolgens stippelde hij te voet een wandeling uit langs de bibliotheken, universiteitstuinen en andere opzienbarende studentenplekken, die hij in het boek *Wandelen naar de campus* heeft aangekleed met informatie over het ontstaan, de geschiedenis en andere wetenswaardigheden.

De acht kilometer lange wandeling voert vanaf Leiden Centraal naar het Museum Volkenkunde, waar van 1873 tot begin twintigste eeuw het academisch ziekenhuis zat. Daarin zit 'm de reden dat hij de gids heeft geschreven.

'Als stedenbouwkundige kijk ik naar hoe de openbare ruimte wordt ingedeeld. Omdat alle universiteiten vanaf na de Tweede Wereldoorlog tot op heden flink uitbreiden, vroeg ik me af: hoe dan?'

De academische ziekenhuizen en laboratoria hebben daar een doorslaggevende rol in gespeeld, vertelt Kurstjens. 'Vroeger zaten de laboratoria bijvoorbeeld nog in de binnenstad, maar door het toenemende verkeer werden die naar de buitenkant van de stad verdreven.'

Ook in het centrum van Leiden kregen de laboratoria te veel last van trillingen, waardoor het te gevaarlijk werd er nog met de uitdijende apparatuur en chemische stoffen te werken. Bovendien nam de arbeidsinspectie er geen genoegen mee.

Gevolg: de bètafaculteiten verdwenen naar de andere kant van de singels. Er ontstond een scheiding tussen de binnenstad, 'Grand old lady', en het modernere LUMC en Bio Science Park: 'Twee totaal verschillende werelden.'

'Proefwandelaars vonden het Bio Science Park te depressief

Maar toch was het meer dan alleen stedenbouwkundige interesse. 'De universiteit is een prettige omgeving. Het heeft vitaliteit dankzij de vele studenten. Ik vind het fijn om me tussen jonge mensen te bewegen. Voor mij nog geen geraniums.'

'Heet de universiteitsbieb nog steeds de LUL?' vraagt Kurstjens als hij voor de UB staat. 'In Tilburg had je de KUT, de Katholieke Universiteit Tilburg. Ik vind het wel komisch.'

Voor het Lipsius aan de overkant heeft hij weinig waardering. 'Een lelijk gebouw, net als dit complex (UB en Eyckhof, red.). Maar goed, 't is een kind van de tijd.'

Terwijl hij de Paterbrug over-

steekt zwakt hij zijn mening iets af. 'Ik hou ook wel van lelijke dingen. Ze hebben iets eigens, iets ongemakkelijks.'

In zijn ontdekkingsstocht door Leiden viel het hem op dat het studentenleven zo sterk geïntegreerd is in de binnenstad.

'Net als in Groningen, al zijn de studenten daar nog dominanter aanwezig. Hier zijn de studenten en de lokale bevolking iets meer gemengd. Dat vind ik mooi; als stedenbouwkundige houd ik niet van plekken die apart voor een bepaalde groep zijn. Bedelaars en armoedzaaiers moeten er net zo goed kunnen rondlopen.' Hij wijst naar studenten die voor de UB van de zon zitten te genieten. 'Kijk, daar zitten ze.'

Wat opvalt is dat het grootste gedeelte van de wandeling door de 'Grand old lady' voert. 'Dat komt omdat de proefwandelaars het stuk bij het Bio Science Park deprimerend vonden, dus dat gedeelte heb ik een stuk korter gemaakt. Ze vonden het Gorlaeus ook een afschuwelijk gebouw. Nou ja, de weg ernaartoe is inderdaad geen feest, maar het gebouw met die halfronde collegezalen vind ik fascinerend.'

Om de studentensfeer goed te proeven, bezocht Kurstjens verschillende mensa's.

'Tegenwoordig noemen ze dat restaurants. Ik heb bijvoorbeeld in het Kamerlingh Onnes gegeten. Gewoon tussen de studenten, dat kan allemaal.'

De studentenverenigingen heeft hij echter overgeslagen. 'Ik mocht wel bij Augustinus langskomen, maar toen ik erachter kwam dat die beperkte openingstijden heeft, ben

ik niet meer gegaan. Want daar heb ik niks aan, het is vervelend voor de wandelaars als ze er niet in kunnen.'

Tijdens zijn eigen Tilburgse studententijd had hij overigens weinig op met het verenigingsleven. 'In mijn tijd was het in om links te zijn. Daar hoorde het corps niet bij. Bovendien ben ik een ezelgänger, al dat geouwehoer aan de borreltafel is niks voor mij.'

De sfeer tussen de verschillende steden verschilt niet zoveel, vindt Kurstjens. 'Het is voor iedereen de tijd waarin je het meest uitprobeert en je je soms diepongelukkig en eenzaam voelt. Liefdes die mislukken en zo. Het hoort er allemaal bij.'

Wel merkte hij in Leiden dat studenten er niet van gediend waren als hij ze op de foto wilde zetten. 'Hier heerst een ander sfeertje dan bijvoorbeeld in Utrecht. Daar vonden ze het geweldig.' Daar stopte hij dus ook snel mee. 'Ik vind het leuk om me te mengen, maar ik wil geen indringer zijn.'

Kurstjens verwacht dat zijn vakgenoten niet zo op zijn gids zitten te wachten, maar de echte wandelliefhebbers des te meer. 'Ik zit in een beetje arrogante vakgroep. Op mijn vorige gids over vinexwijken kreeg ik van architecten en stedenbouwkundigen ook weinig reacties. Ik denk dat vooral de klassieke wandelgroep van vijftigplussers geïnteresseerd is, en dan voornamelijk vrouwen, en natuurlijk de alumni van de universiteiten.'

Paul Kurstjens, *Wandelen naar de campus*. €14,95, verkrijgbaar via uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig en verscheidene boekhandels.

Linguïde

Universiteiten overtreden de wet met het aanbieden van Engelse opleidingen, vindt Beter Onderwijs Nederland (BON) en daarom de Onderwijsinspectie en de universiteiten van Maastricht en Twente voor de rechter sleept. Op 14 juni komt de zaak voor.

Waarom zijn alleen Maastricht en Twente gedagvaard?

BON-Voorzitter Ad Verbrugge: 'Om het simpel te houden. De zaak betreft alle universiteiten, maar het is handig om het aantal partijen overzichtelijk te houden, ook om een datum te prikken. We kiezen deze universiteiten, met specifiek de opleidingen psychologie. Het zijn voorbeelden van hoe de internationalisering doorslaat. Dit werkt als precedent, dus andere universiteiten krijgen er ook mee te maken.'

Ook Leiden?

'Die had er ook onder kunnen vallen. De uitspraak zal ook consequenties voor Leiden hebben.'

Willen jullie al het Engels van de universiteit hebben?

'Nee, natuurlijk niet. We zijn voor talige vorming van studenten. Wanneer je 17, 18 bent heb je nog geen academisch gevormde taal. En dat begint in je eigen taal. Het is ook nodig in de toekomst, zeker in een samenleving waar informatie en communicatie zo belangrijk is, is goed kunnen communiceren in eigen taal van belang. We zeggen ook: als je wilt dat de studenten goed Engels leren, biedt dan ook Engels onderwijs aan in het curriculum. En zorg voor een goed uitwisselingsprogramma, zodat studenten een paar maanden in het buitenland kunnen doorbrengen. Het staat ook in de wet op hoger onderwijs: artikel 1.3, lid 5. Niet 7.2, dat wordt hier soms verkeerd aangehaald.'

En opleidingen die internationaal opereren, veel internationale staf hebben, en daarom voornamelijk Engels onderwijs geven?

'Dat is wanbeleid van de universiteit. Iemand die in Nederland komt wonen en werken, moet Nederlands leren. Het is zo wonderlijk, die hoogopgeleide mensen, die geen idee hebben waar ze zijn. In België kan het, waarom in Nederland niet? Het is zo'n provinciale benadering. De universiteit is een actor in linguïde.'

'Het gaat om balans. Daar kun je afspraken over maken, bijvoorbeeld dat iemand na vijf jaar in het Nederlands onderwijs gaat geven. De wet geeft daar ook ruimte voor. Nu kom je überhaupt niet meer in aanraking met iemand die je taalniveau verhoogt. Begrijp me goed: ik ben vóór internationalisering, en vóór diversiteit, maar tegen globalisering.'

'En nog een heel belangrijk argument: als de universiteit, met het belastinggeld, geheel verengelt, waarom zouden we dan nog onderscheid maken tussen een Amerikaanse universiteit als Webster, of een Chinese vestiging? Daar is dan geen enkele reden meer voor. Het ondermijnt de grondslag van publieke bekostiging.'

Is er een acceptabel percentage Engelstalige studies op de universiteit?

'Nee. Misschien als het specifiek voor de internationale markt zou zijn, maar dan is het de vraag of dat van belastinggeld betaald moet worden. Het gaat ten koste van het geld voor de Nederlandse student. En die staan erbij te klappen: leuk, dat Engels. Het kritisch vermogen van de studenten is laag, dat komt misschien door de vooropleiding. Maar er is sprake van uitholling van het onderwijs. Ik ben verbaasd over hoe studenten zich een rad voor de ogen laten draaien.'

'Het zou mooi zijn als buitenlandse studenten hier Nederlands leren. Dat verhoogt ook de kans dat ze hier blijven als ze klaar zijn, en je verzekert een interesse in het land. Nu creëer je asociale studenten, die niet weten waar ze zijn, en niet weten waar Arien Lubach grappen over maakt.' **AK**

Henry Fuseli, *The nightmare*. Foto Detroit institute of Arts

Opeens ruikt het naar seks

Zeldzame waanvoorstellingen bij mensen met schizofrenie

Een klein gedeelte van de schizofreniepatiënten heeft seksuele hallucinaties. Zij hebben bijvoorbeeld het gevoel betast te worden, of krijgen de smaak van sperma in hun mond. Psychiater Jan Dirk Blom vraagt aandacht voor deze nauwelijks bestudeerde groep.

DOOR BART BRAUN 'We weten uit de klinische praktijk dat seksuele hallucinaties extreem belastend kunnen zijn', schrijft Jan Dirk Blom in het vakblad *Frontiers in Psychiatry*. Blom is bijzonder hoogleraar klinische psychopathologie en werkt bij de Haagse GGZ-instelling Parnassia. 'Patiënten zeggen sperma in hun mond te proeven, de geur van seks te ruiken, het gevoel te hebben in iemand van het andere geslacht te veranderen.'

Ook gevoelshallucinaties komen voor: de sensatie van aanraking, bijvoorbeeld. Een vrouw zei elektrische schokken op de vagina en anus te ervaren, en ook het gevoel van penetratie komt voor: 'Een jonge vrouw hallucineerde dat ze aangerand werd, en pleegde zelfmoord een paar weken na haar opname.'

Zover gaat het gelukkig maar zelden, maar het onderstreept wel het belang van aandacht voor dit soort hallucinaties. Die is er nog maar weinig in de vakliteratuur, volgens Blom en zijn co-auteur en Parnassia-collega Esmeralda Mangoenkarso. In het artikel proberen ze een eerste schatting te geven van hoe vaak seksuele hallucinaties voorkomen, en wijzen ze op de aparte aanpak die het vereist.

Eerst even een stapje terug. Schizofrenie ('gespleten geest') is de naam voor een ziektebeeld waarbij

de patiënt een afwijkende beleving van de werkelijkheid heeft. Iemand kan bijvoorbeeld waanideeën hebben, dingen zien of horen die anderen niet waarnemen, een gedesorganiseerde gedachtegang, cognitieve problemen of een combinatie daarvan. Wereldwijd komt het ongeveer bij één op de honderd mensen voor. Er zijn verschillende oorzaken en risicofactoren bekend. Het is te behandelen; dat gebeurt in Nederland in eerste instantie bij instellingen als Parnassia en het Leidse Rivierduinen.

Bij Parnassia kwamen alleen al op de afdeling van Blom tussen juni 2012 en juli 2014 bijna achthonderd schizofreniepatiënten binnen. Blom en Mangoenkarso vroegen alle behandelaars om mensen waarbij het vermoeden bestond dat ze seksuele hallucinaties hadden, door te sturen. Bij tenminste dertien van hen bleek dat inderdaad zo te zijn. Blom: 'In deze groep van klinische patiënten met een psychose komt het in één jaar tijd omgerekend bij 17 op de 1000 mensen voor. Hoe groot de prevalentie in de algemene bevolking is, weten wij niet. Misschien is die wel groter en missen wij in de praktijk veel gevallen doordat mensen niet gemakkelijk praten over deze belevingen, of doordat ze bij de uroloog of bij de seksuoloog terechtkomen. Ik zou daar zeer benieuwd naar zijn.'

Blom: 'Wij weten dat visuele hallucinaties worden veroorzaakt door het visuele netwerk in het brein, akoestische door het akoestische netwerk, enzovoorts. Waardoor seksuele hallucinaties worden veroorzaakt weten wij nog niet precies. Doordat hierbij meerdere zintuigen betrokken kunnen zijn, ligt de situatie waarschijnlijk nog veel complexer dan bij visuele en akoestische hallucinaties. Uiteraard willen

wij weten hoe dit werkt: waar een specifiek symptoom vandaan komt en of daar een gerichte behandeling voor bestaat – of die anders zelf mee helpen ontwikkelen.'

Niet alleen neurologisch is er iets bijzonders aan de hand. Blom: 'We weten dat seksuele hallucinaties op veel verschillende manieren kunnen worden gecreëerd door het brein, maar ook door bijvoorbeeld cysten en andere afwijkingen in het kleine bekken. Daar moet dus ook goed naar worden gekeken. En naar een eventuele traumatische voorgeschiedenis uiteraard.'

Bij meer dan driekwart van de patiënten bleek er zo'n voorgeschiedenis van misbruik te zijn. Tenminste: dat zeggen ze zelf. Kun je iemand met een psychose op zo'n moment geloven? 'In de psychiatrie werken wij altijd met het verhaal dat de patiënt ons vertelt', legt Blom uit. 'Daar zitten zeker verwarde verhalen bij. Ik heb een patiënt gehad die huilend voor mij zat vanwege alle trauma's die hij zou hebben meegemaakt in het Vreemdelingenlegioen. Via zijn familie hoorde ik dat hij daar nooit in had gezeten en dat hij zelfs nooit in het leger was geweest. Zo'n verhaal waar iemand zelf desondanks van overtuigd is, noemen wij een waan. Het zou heel goed kunnen dat in het onderzoek naar trauma onder patiënten met psychotische stoornissen ook dergelijke waanachtige verhalen zitten, maar dat zullen er niet veel zijn. De meeste van onze psychotische patiënten hebben een uitstekend geheugen. Bovendien worden bij veel traumavragenlijsten ook een aantal vragen afgenomen als "cross check" om te kijken naar de interne consistentie van de antwoorden.'

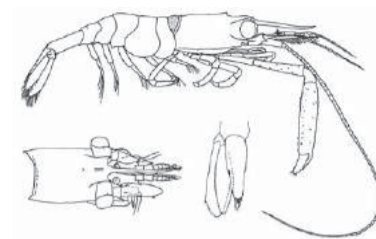
Blom: 'De laatste jaren is duidelijk geworden dat trauma een veel gro-

tere rol speelt bij het ontstaan van psychotische verschijnselen dan lange tijd werd gedacht. Uit onze cijfers blijkt dat de kans op het ontwikkelen van seksuele hallucinaties ongeveer negen keer hoger is bij een voorafgaand trauma. In het geval van een seksueel trauma komt dat neer op een relatief grote kans om de traumatische ervaringen uit de jeugd nog vele malen opnieuw mee te maken, in de vorm van hallucinaties. Dat moet afschuwelijk zijn.'

Dat wil overigens niet zeggen dat alle patiënten het ook zo ervaren. Vijf van de dertien mensen in deze studie beschouwden hun hallucinaties niet als belastend, mogelijk omdat ze er afgestompt voor waren geraakt.

Je zou je zelfs kunnen voorstellen dat iemand zulke hallucinaties wel aangenaam vindt. Wat doe je dan, als arts? 'Zoals met alle patiënten bespreken wij altijd de wens en eventuele noodzaak tot behandeling', legt Blom uit.

'Ik heb een patiënt met muzikale hallucinaties - die dus hardop muziek hoort, zoals wij dat zouden horen als de radio aanstaat - die jaar in jaar uit meedoet met een studie naar dit verschijnsel, maar geen behandeling wil. Ik heb in de loop der jaren ook patiënten meegemaakt die door antipsychotica van hun stemmen waren afgekomen, maar die vervolgens misten. Als iemand geen behandeling wil, respecteer ik dat - tenzij het tot gevaarlijke situaties leidt. Bij seksuele hallucinaties heb ik het nog niet meegemaakt, maar als een patiënt er geen hinder van zou ondervinden of er zelfs iets positiefs aan zou ontlenuen - en er geen onderliggende oorzaak als een cyste zou zijn die behandeling noodzakelijk maakt - dan zou ik mij daar uiteraard geheel in kunnen vinden.'

Nieuwe garnaal

Biologiestudent Gabriël Olthof beschrijft in *Zootaxa* een nieuwe steurgarnalensoort uit de Cariben. Het beestje heet *Pseudocoutiera acutidorsata*, en is dus familie van de andere *Pseudocoutiera*-soorten, een geslacht dat voor het eerst werd beschreven in wat nu Naturalis is.

In tropisch water hebben allerlei zeedieren hun eigen bijbehorende garnaal die speciaal aan hen is aangepast, en dat lijkt hier ook het geval te zijn. Deze werd tijdens expedities met een klein duikbootje gevonden op een exemplaar van de zachte koraalsoort *Callogorgia gracilis*, op 138 meter diepte.

De soort kan van andere *Pseudocoutiera*'s onderscheiden worden dankzij een stekeltje net achter de kop. Biologen noemen dat een 'epigastrische tand' omdat hij op de maag zit (bij garnalen zit het maagdarmstelsel op de rug, zoals iedereen weet die wel eens een garnaal eet). Welke kleur de garnaal heeft, is onduidelijk, omdat alle acht bekende exemplaren meteen op sterk water zijn gezet.

Roet

Milieuwetenschappers van het University College hebben in de bussen van Stuttgart gemeten aan hoeveel roetdeeltjes de passagiers worden blootgesteld. Een gedeelte van dat roet is fijnstof, en dus niet zo goed voor je, met name als je al kwetsbaar bent.

De roetconcentratie blijkt niet overal in de bus hetzelfde. Met name de zitplekken bij de deuren in het midden bij de bus krijgen meer voor hun kiezen: de gemiddelde concentratie roet is daar hoger, en op die plek zitten er meer pieken in de blootstelling. Dat kan meer dan dertig procent schelen, volgens de metingen. En precies daar bevinden zich de zitplekken voor kwetsbare mensen als kleine kindjes, ouderen en mensen met een beperking.

Je zou dus eens goed na kunnen denken over waar zulke zitplekken nou echt moeten zitten in de bus, of beter kunnen ventileren, opperen de onderzoekers in *Transportation Research*. Ook een optie: verplaats de locatie waar de bus van chauffeurs wisselt naar een relatief groene omgeving in plaats van een drukke weg, zodat de bus tijdens de wissel een beetje kan luchten.

Penetratiewond

In de meeste westerse landen zijn wonden waarbij een voorwerp de patiënt binnendringt behoorlijk zeldzaam. In Nederland komt het bijvoorbeeld maar bij zo'n drie procent van alle verwondingen voor. Als je zoiets krijgt door geweld, dan is het wel meteen gevaarlijk: bij 70 procent van de dodelijke geweldsincidenten in Nederland kwamen zulke wonden langs.

Nu bestaat er een land waar zulke wonden veel vaker voorkomen: de VS. Dat land heeft een geheel eigen vuurwapensituatie, en mede daardoor ligt het percentage penetrerende wonden daar stukken hoger, tot wel 45 procent in sommige plekken. Je zou dus kunnen verwachten dat ze in dat land veel beter zijn in het behandelen van zulke wonden.

In het *World Journal of Surgery* beschrijft traumachirurg-in-opleiding Suzan Dijkink samen met andere onderzoekers een vergelijkend onderzoek tussen Amerikaanse en Nederlandse traumacentra. Er zijn wat verschillen in aanpak - zo maken de Nederlandse ziekenhuizen meer gebruik van zogeheten Medium Care als de ergste druk van de ketel is - maar voor de kans om te overlijden maakt dat allemaal niet zoveel uit. Blijkbaar ligt de zorglat in beide landen even hoog.

Higher tuition fees for non-Europeans

Universities and universities of applied sciences should control the influx of students from abroad by demanding higher tuition fees for non-Europeans or by limiting the number of available places.

These measures are the advice of the institutions of higher education. Although internationalising our higher education seems like a good idea, the advance of the "international classroom" poses a number of problems too, including the poor English spoken by lecturers and students, packed lecture halls and a growing shortage of accommodation.

In response, the Association of Universities and the Association of Universities of Applied Sciences published an internationalisation agenda in which they present solutions to some of these issues. The most striking part is that they want to limit the ever-increasing influx of international students.

But how? The agenda has four suggestions. Higher tuition fees for non-Europeans, who already pay institution-specific tuition fees. "Where preferable, institutions should be able to demand a fee from non-EEA students that is higher than break-even." In addition, students might be asked to pay a deposit when they apply for a place, because many apply to several universities but don't actually enrol. Where preferable, the number of students from outside Europe should be limited. Moreover, educational institutions should be able to introduce enrolment restrictions for English-language tracks. However, these measures would mean amending the law. At present, universities and universities of applied sciences impose set enrolment restrictions, but only on programmes, not on tracks; most English versions of the programmes are not separate programmes but tracks.

The English-language Bachelor Psychology programme in Leiden, for instance, is not a separate Bachelor programme but a track on the Dutch Psychology programme. Like-

wise, the International Relations and Organisations programme, which is also given in English, is part of the Political Sciences Programme.

This situation is causing problems because universities have no way of limiting the influx from abroad without reducing the number of places for

Dutch students too. A prime example is the Political Sciences programme, which announced enrolment restrictions for the entire programme earlier this year, which are mainly directed at limiting the huge influx into the English-language track.

The educational institutions also

advise using "diversity" as a selection criterion, to ensure that the international classroom remains balanced. "Institutions should have the option of aiming for a balanced mix of students in the international classroom" the agenda claims.

"Accordingly, it should be pos-

sible to include additional admission requirements in the Education and Examination Regulations for more Bachelor programmes; ones that contribute to diversity, which increases the quality of the international classroom, should be used as a selection criterion." AK

A hot, wet Leiden marathon

Leiden's annual marathon race was held last Sunday. About a dozen people were affected by the heat and were attended by the emergency services. In fact, the start of the ten-kilometre run was postponed for half an hour because of the heat. Luckily, half way through the afternoon, a heavy shower of rain cooled the runners down. Kenyan Eluid Weru won the men's race and Tsgereda Girma Ayele from Ethiopia came first in the women's race. Photo by Taco van der Eb

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3havo. *Nederlands, Engels, 3havo. *Engels, 4havo. *Engels, wiskunde, 2mavo-havo. *Engels, 5vwo. *Wiskunde, maatschappijleer, 3vmo-basis-kader. €5,- per les. Engels, Speciaal Voortgezet onderwijs. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo. *Nederlands, brugklas vmo-TL. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Driftstraat77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 4745. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Dhr. E.B. Beenakker hoopt op dinsdag 5 juni om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The implementation of international law in the national legal order: A legislative perspective'. Promotor is Prof.dr. W.J.M. Voermans.

Dhr. B.C. Koopman hoopt op dinsdag 5 juni om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Een ondernemend top-ensemble'. Promotor is Prof.dr. H. te Velde.

Mw. E.E. van Daalen hoopt op woensdag 6 juni om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Prognosis in small vessel vasculitis'. Promotor is Prof.dr. J.A. Bruijn.

Dhr. G.F.L. Kapel hoopt op woensdag 6 juni om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Ventricular Tachycardia in Repaired Tetralogy of Fallot: Risk Stratification and Invasive Treatment'. Promotor is Prof.dr. K. Zeppenfeld.

Mw. E. Alazi hoopt op woensdag 6 juni om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Discovery and exploitation of the transcriptional regulatory system of pectinases in *Aspergillus niger*'. Promotor is Prof.dr. P.J. Punt.

Dhr. J. Mao hoopt op donderdag 7 juni om

10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Astrophysical plasma modeling of the hot Universe: Advances and challenges in high-resolution X-ray spectroscopy'. Promotor is Prof.dr. J. Kaastra.

Mw. L. Kong hoopt op donderdag 7 juni om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Photo-activated drug delivery systems'. Promotor is Prof.dr. A. Kros.

Mw. V. Meester hoopt op donderdag 7 juni om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Assembling anisotropic colloidal building blocks'. Promotor is Prof.dr. M.L. van Hecke.

Mw. S.K. Pasteuning-Vuhman hoopt op donderdag 7 juni om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Towards therapies for muscular dystrophies'. Promotor is Prof. dr. A.M. Aartsma-Rus.

Mw. C.H. Luymes hoopt op donderdag 7 juni om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'To stop, or not to stop, Deprescribing preventive cardiovascular medication in low-risk general practice patients'. Promotor is Prof.dr. M.E. Numans.

Brief

Wachtwoordwisselwaanzin

Elke 182 dagen vind je een mailtje in je inbox dat je vertelt dat je je wachtwoord voor je ULCN-account moet wijzigen. Waarom dat nodig is staat niet in het mailtje, maar als je het niet doet, zal je account gauw geblokkeerd worden. Dank je wel.

De overweging hiervoor is vermoedelijk dat je op die manier cyberaanvallers kunt neutraliseren die al toegang tot je systeem hebben gekregen en die nu wachten op het juiste moment om met hun aanval door te gaan. Het is dus een soort preventieve maatregel die zou bijdragen aan de veiligheid van je account.

Helaas werkt het niet. Uit ICT-onderzoek blijkt dat je systeem niet veiliger, maar juist onveiliger wordt als je gebruikers dwingt hun wachtwoord vaak te wijzigen. Dat is omdat mensen traag zijn en niet elke 182 dagen een nieuw ingewikkeld wachtwoord willen kiezen. Als je wachtwoord niet werd gekraakt (bijvoorbeeld door een massale cyberaanval) is er dus geen reden om het regelmatig te veranderen.

Maar als het wachtwoord wisselen niets oplevert, laat ons dan nog even naar de nadelen kijken. Ten eerste kost het meer tijd dan voor een gewoon account omdat je wachtwoord aan een ingewikkelde lijst van eisen moet voldoen en niet door gewone wachtwoord ma-

nagers (bijvoorbeeld de Apple Keychain) mag worden gekozen. Ten tweede is dat wachtwoord ook je eduroam-toegang (veilige draadloos internet), meestal op meerdere apparaten, en het kost extra tijd omdat je waarschijnlijk bent vergeten hoe je precies je eduroam-wachtwoord kunt wisselen. Ten slotte is het echt onaanvaardbaar als je bijvoorbeeld op een onderzoeksmismissie bent en je account geblokkeerd wordt omdat je niet snel genoeg je wachtwoord hebt gewisseld.

Het is niet alleen vervelend om overbodige dingen te doen. Het draagt ook bij aan een te hoge werkdruk en het kost ook echt geld: als je maar tien minuten nodig hebt voor elke wachtwoord wissel (voor al je ULCN-accounts en je eduroam-wachtwoord op al je toestellen) is het toch, voor vijftienduizend werknemers en twee wijzigingen per jaar, bijna het equivalent van een volledige werknemer die zo wordt "weggegooid". Personeel, dat de universiteit echt nodig heeft voor onderwijs en onderzoek, en niet om onzinnige wachtwoordwisselingen uit te voeren.

Kortom, beste ISSC, laat ons ons wachtwoord bijhouden. Uw systeem wordt daardoor veiliger en wij hebben meer tijd voor ons eigenlijke werk.

LEO BURTSCHER, postdoc sterrenkunde

Museumnacht

Agenda

Worstelen in het museum...

Flistcollege van sumokampioen (die psychiater wil worden)

In het Sieboldhuis geeft Pieter Vroon (26, geneeskunde) een flistcollege sumoworstelen. Hij worstelde op internationaal niveau en werd in 2012 Europees kampioen. Daarna stopte hij vanwege zijn studie geneeskunde, en omdat de sport in Nederland langzaam uitsterft.

Je stopte omdat sumoworstelen steeds kleiner werd. Hoe gebeurt zo iets?

'Nou ja, ik was er ook gewoon klaar mee. Maar kleine sporten hebben een motor nodig: iemand die pusht, de boel draaiende houdt. Degene die dat in Nederland deed, had weinig motivatie meer. Daardoor kwam er geen nieuwe aanwas en raakte hij nog minder gemotiveerd.'

Wil je dan straks na je studie niet zelf die motor zijn? Een sumoschool beginnen, zo iets?

'Na mijn studie heb ik daar al helemaal geen tijd meer voor. Ik studeer geneeskunde, en ik wil graag psychi-

ater worden. Mijn trainingsgroep bestond trouwens grotendeels uit studenten. Dus die hadden allemaal, net als ik, een ander toekomstbeeld dan sumoworstelen.

'Ook in Japan hebben ze meer moeite met het vinden van nieuwe aanwas. Het normale leven wordt steeds moderner, met social media enzo. Maar de sumowereld blijft achter: die is te traditioneel en heel gesloten. Jonge Japanners zien een leven als sumoworstelaar niet echt zitten.'

Je hebt in Japan getraind in een 'sumostal'. Wat is dat precies?

'Dat is een leefgroep van sumoworstelaars, waar ze samen leven, eten en trainen. Het is ontzettend hiërarchisch. In het begin sta je onderaan de rangorde. Naarmate je beter wordt, krijg je meer rechten, dan mag je bijvoorbeeld eerder eten dan de rest.'

'Er is ook heel weinig privacy. Ik sliep gelukkig in een hotel en verbleef er hooguit acht dagen achter elkaar. Toch was het zwaar. Elke ochtend train je van zeven tot elf; elke dag doe je hetzelfde. Ik moest

me gedragen zoals de "onderste" worstelaars. Aan de andere kant vonden sommige topworstelaars het ook wel interessant om zich met een Westerse worstelaar te vertonen, dus ik was niet helemaal gelijk aan de onderste rang.'

Wat ga je zaterdag doen?

'In twintig minuten tijd kom ik wat vertellen over de basis van sumo, maar ik kom ook vooral laten zien wat sumo is, het mensen laten ervaren. Wat de sport precies inhoudt kun je tenslotte ook gewoon op Wikipedia lezen.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Flitscollege Pieter Voorn
Sieboldhuis
20.15, 22.00, 23.30 u

Japanologen en -ofielen kunnen in het Sieboldhuis ook hun hart ophalen met sushi, sake, en Japanse (nep)tatoeages.

...of jezelf laten hypnotiseren

Patrick Pickart heeft geen macht over mensen, zegt hij

Hij bracht tienduizend mensen onder hypnose. Tijdens de Museumnacht geeft Patrick Pickart demonstraties in Boerhaave. 'Ik kan niet alle mooie vrouwen meekrijgen.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Hypnose heeft niets met zwarte magie te maken, zegt Patrick Pickart. 'Ik denk dat het nog wel gelinkt wordt aan zwarte magie, het bovennatuurlijke, of het macht hebben over mensen.'

'Als ik die macht zou hebben, ging ik niet zaterdagavond afkomen, maar liever een paar miljoen euro halen bij de bank. Dan zou ik alle mooie vrouwen meekrijgen, en zou ik alle kinderen ontvoeren naar de liefste, best studerende kinderen. Dan zou ik waarschijnlijk de ideale wereld kunnen maken. Maar helaas, die macht heb ik niet.'

Hypnose kan therapeutisch zijn, en mensen helpen bij vlieg angst of met stoppen met roken, zegt de Brusselse hypnotiseur Patrick Pickart (die eigenlijk Patrick Gillard heet). Voor therapie sessies is er tijdens de Museumnacht geen ruimte ('dat is daarvoor niet de juiste context'), maar hij geeft wel de hele

avond demonstraties.

'Door mensen in een aparte situatie te brengen. Bijvoorbeeld: "Uw voeten plakken nu aan de grond." En dan zien hoe iemand verbaasd kijkt als hij niet terug naar zijn plaats kan komen. Dat is grappig voor het publiek. Of: we zitten in een vliegtuig, het stijgt op, het wordt steeds kouder. We krijgen rillingen en doen onze armen en benen bij elkaar. Daarna komt er een leuke tekenfilm op het televisiescherm voor ons, waardoor mensen gaan lachen.'

Hij benadrukt: 'Als er gelachen wordt, is het met de situatie, niet met de mensen. Het is niet de bedoeling om mensen belachelijk te maken, zo van, je bent dik of lelijk, of iets anders persoonlijks. En ik vraag vrijwilligers. Dat is misschien wel belangrijk om te zeggen, zodat mensen niet bang zijn dat ik ze zal selecteren.'

Het is een soort karaoke, zegt hij. 'Maar in plaats van te zingen, ga je een soort improvisatie doen, en kijken hoe mensen met hun brein, en hun levenservaringen die in het onderbewust-

zijn zitten, reageren op de situaties die ik creëer. Vergelijk het met film kijken, dan voel je ook mee, kan je meelachen, en meehuilen, en zelfs meebewegen in de zetel. Een mooi voorbeeld is een seksuele fantasie: mensen denken aan een beeld, en hun lichaam reageert daarop, met dezelfde prikkels. Of piekeren in bed, over dat je morgen een tentamen hebt. Je kan niet slapen, want je leeft je al in die situatie in. En je voelt je al misselijk en zenuwachtig worden. Nochtans, je bent er niet. Je bent in je bed.'

Bij hypnose gaat het ook zo, zegt Pickart. 'De beelden worden zo echt voor je brein. Door de hypnose kom je in een situatie waarin je brein niet meer precies weet of het echt is wat hij ziet, of denkbeeldig. Je gaat reageren alsof het beeld echt lijkt.' Het is een combinatie van concentratie en ontspanning, zegt hij. Als iemand niet geconcentreerd

is, werkt het niet. 'En iedereen kan meeleven, maar misschien niet bij mij, of niet voor al het publiek, of niet die avond - voor iedereen is er een andere cocktail van factoren die maken dat je in hypnose kan gaan. Veel factoren spelen een rol. Ook alcoholgebruik: bij overmatig alcoholgebruik kan je je ook niet concentreren.'

Bang zijn voor 'gevaren' is in ieder geval niet nodig, denkt hij. 'Je kan er niet in blijven hangen, dat is zo'n fabeltje. Het ergste dat kan gebeuren is dat mensen zo erg ontspannen dat ze in een natuurlijke slaap komen, maar daardoor ga je uit de hypnose. Ik heb nog nooit iemand gehad die echt in slaap viel, en ik heb denk ik al tienduizend mensen gehypnotiseerd.'

Hypnoseshow Patrick Pickart
Museum Boerhaave
20.30, 21.45, 23.00, 00.15

En wat is er nog meer te doen?

Mare doet een greep uit de 84 Museumnacht-evenementen.

- Berggorilla's zoenen is over het algemeen een riskante onderneming. Maar niet tijdens de Museumnacht, waar je uitgerust met VR-bril door de jungle kan lopen en 'misschien wel een kus' van zo'n gigantische mensaap kan scoren (Academiegebouw, de hele avond). Nog een *virtual reality experience* vind je aan de andere kant van het water, waar de prehistorische stad Nineveh is nabgebouwd... in Minecraft.
- De hortus pakt uit op culinair gebied, met een eetbare-bloemen-tour, een soort zuurstofbar waar je algen met je eigen adem kan laten groeien en daarna in shotvorm kan opdrinken, en een introductie insecteneten - 'het voed-

sel van de toekomst'. Daarnaast hangen er zijden doeken in de bomen voor een paar sessies *aerial yoga*, zijn er muzikale intermezzo's van de Rotterdamse poprockformatie Marvin Dee Band, en harmonieuze meerstemmige gitaarmuziek van LOLA.

- De Leidse universitair docent Evert Jan van Leeuwen geeft daarnaast colleges over zijn fascinatie: horror en spookhuizen. Dierenliefhebbers zullen daarbij ook wel griezelen - of juist hun ogen uitkijken - bij het *live* opzetten van een waterspitsmuis. Wie geïnteresseerd is in biologie kan trouwens ook meekijken bij het ontleden van een mensenhart door Thijs Franssen, die op de spoedeisende hulp werkt. 'Een intieme ontmoeting met je binnenste', aldus Museum Boerhaave.

Zie museumnachtleden.nl

Kamervragen

Foto Marc de Haan

Column

Tactisch blij

Laatst bracht ik een middag door in het park. Oké - niet helemaal waar, ietwat overdreven zelfs - ik bracht wat luttele uren in het park om vervolgens bier te drinken op het terras dat gevestigd was aan de rand van dat park. Hoe dan ook, strekking van het verhaal: ik was de gehele dag buiten.

Want wát was het lekker weer hè? Korte broeken hier, korte rokjes daar, hooikoorts, zonnebrillen (inclusief de bijkomstigheden van een minder gebruikte huid rond je ogen en zo'n viezig bezweet stukje vel waar je bril op je neus rust), heftige meningen over welke sokken nou precies wel en niet onder een korte broek mogen, een geinig maar bovenal gratis miniflesje zonnebrand bij het bestellen van twee biertjes, iedere dag wel iemand in de huis-groepsapp die voorstelt om te barbecuen en, niet onbelangrijk, op eens heel, heel erg veel honden.

'Het is eigenlijk heel erg tactisch om blij te worden van honden', merkte de persoon naast me op. Ik keek hem vragend aan. 'Hoeveel huishoudens hebben een hond? Eén op de vier? Eén op de vijf? Laten we het laatste doen. Hoeveel huishoudens zijn er in Nederland? Zeven miljoen? Acht miljoen?' Hij was even stil, keek alsof hij nadacht en nam een slok bier, 'Anderhalf miljoen honden. Als je ergens vrolijk van moet worden, kun je beter iets kiezen waarvan er zoveel zijn.'

Een paar dagen later keek ik de verfilming van de *Grote Vriendelijke Reus*, een boek van Roald Dahl. Toen ik nog een relatief klein Femketje van een jaar of vijf was, was dat één van mijn favoriete kinderboeken en zodoende las mijn vader me eindeloos voor over onder andere de Bloedbottelaar, de Mensenmepper en de Schrokschranzer. Veel meer dan de allitererende namen van de reuzen kon ik me niet meer herinneren, maar tijdens het kijken van de film kwam ik erachter dat Dahl heel veel woordgrapjes in zijn verhaal had verwerkt.

Als er iets is waar een student Taalwetenschap weke knieën van krijgt... De Nederlandstalige versie moest ergens in mijn ouderlijk huis liggen. De Engelse versie had ik nog niet, maar die kon ik ongetwijfeld krijgen bij de American Book Center.

Toegegeven, er was toch enige twijfel. Dus bezocht ik hun website. En toen viel mijn oog op iets dat, deze keer écht zonder twijfel, de beste verrassing van 2018 gaat zijn. Er was niet enkel een Engelstalige, maar ook een Schotse versie. Vorige week mocht ik die ophalen en toen ik hem eenmaal in mijn handen had en er doorheen bladerde, hem naast de Engelse versie legde, merkte ik dat ik een vreemd soort ontroerd en tegelijkertijd enthousiast raakte.

Over hoe *author* in het Schots *scriver* was, en *each ilka*. Over hoe het niet als officiële taal is erkend, maar er toch boeken in die taal zijn. Over hoe taal iets is wat iedereen heeft. Want als je dan toch ergens vrolijk van moet worden, kun je immers beter iets kiezen waarvan er zoveel is.

FEMKE BLOMMAERT studeert Taalwetenschap

'De woorden zitten sowieso in me'

Julia Drijver (20, International Bachelor in Psychology)

Huis: Thorbeckehof, Oegstgeest

Grootte: 20 m²

Huur: € 370 incl.

Aantal huisgenoten: 2

Hoe ben je aan je kamer gekomen?

'Via een vriendinnetje dat ik kende van mijn studie. Ze zocht iemand voor in haar huis, en ik had interesse. Ik woon hier nu een jaar en twee maanden.'

Heb je net opgeruimd?

'Ja, want mijn kamer was een enorme zoi. Ik probeer het wel bij te houden, maar ik heb het momenteel heel druk met mijn studie. Mijn donkere lippenstift heb ik ook maar weer afgeveegd. Ik zag het vanmorgen, en ik dacht toch: nee. Ik maak me verder niet zo heel vaak op hoor, alleen als ik uit ga en soms naar

college. Mijn haar verf ik trouwens ook, al zes jaar. Ik laat het doen bij de kapper. Die heeft me wel eens gevraagd of ik model wil zijn, maar ik weet niet of ik dat zie zitten. Geld verdienen met je uiterlijk...'

Wat vind je het leukst aan je kamer?

'Mijn lichtjesslinger is heel sfeervol. Als het donker wordt en ik doe hem aan, maakt dat me zo blij. Maar mijn foto's van vrienden en familie vind ik ook heel leuk. Ze hangen aan een zelfgemaakte mobiel. Ik vind het leuk om mijn creativiteit kwijt te kunnen in mijn kamer. De tekening aan mijn muur van een ramschedel met roze en blauwe roos heb ik zelf gemaakt, ram is ook mijn sterrenbeeld. De *Lord of the Rings*-poster hangt er omdat ik zo'n beetje ben opgegroeid met die films. Ik zag de eerste toen ik

een jaar of zes was, toen kreeg ik er nog nachtmerries van. *Star Trek* vind ik ook chill. Ik ben ook erg fan van de *Legend of Zelda*-games. Die speel ik zo'n beetje sinds mijn tiende. Ik ben denk ik best wel een nerd.'

Zijn die teddyberen ook van toen je nog klein was?

'Nee, die heb ik gekocht op de Kika-run. Mijn moeder loopt heel veel hard. Ieder jaar doet ze mee aan de Kika-run. Ik vond ze er leuk uit zien. Ze zijn ook echt lekker zacht. En je steunt Kika als je er eentje koopt. Mijn gitaar en ukelele heb ik ook nog niet zo lang.'

Wat speel je zoal?

'Vooral nummers die ik zelf heb geschreven. Ik haal daarvoor eigenlijk overal

inspiratie vandaan. De woorden zitten sowieso in me, maar als er iets belangrijks gebeurt, schrijf ik daarover. Ik heb met mijn liedjes ook opgetreden op de Open Podium-activiteiten van de verenigingen waar ik lid van ben, Het Duivelsei en Prometheus. Ik schrijf ook gedichten, daarmee heb ik een keer een wedstrijd *poetry slam* gewonnen die twee van mijn studiegenoten organiseerden.'

Wat doen die stickers met Hongaarse woorden op je spullen?

'Ik probeer Hongaars te leren. Dat is vanwege mijn Hongaarse vriend. We gaan deze zomer op bezoek bij zijn Hongaarse oma, maar die spreekt geen woord Engels.'

DOOR MONICA PRELLER

Bandirah

